

15-16 Haziran'dan 2015 Haziran'ına

Mayıs ve Haziran aylarının Türkiye işçi hareketi tarihinde özel bir yeri vardır. Nisan, Mayıs ve Haziran ayları 1 Mayıs nedeniyle sınıf mücadelesinin ivmelendiği aylardır. Öyle ki, en kötü koşullarda bile sınıf mücadelesi bu aylarda belirli bir ivme kazanır. Sosyalist hareket bu ayları bir anlamda bütün bir yılın muhasebesinin yapıldığı aylar olarak görmüş ve öyle davranmıştır. Mayıs ve Haziran aylarını asıl önemi kılan ise hiç şüphesiz işçi sınıfının en görkemli ayaklanmaları ve başkaldırılarının bu aylarda gerçekleşmiş olmasıdır.

Kendiliğinden ayaklanma ve başkaldırıları, tarihsel deneyimin de kanıtlaştığı gibi, birincisi, nis-

peten uzun bir birikim döneminin ürünü olmaları, ikincisi önceden planlanamamaları ve üçüncüsü, genel olarak bir bilinç ve örgütlülüğün çok devrimci bir bilinç

ve örgütlülüğe sahip olmamaları nedenleriyle bilinçli ve örgütlü ayaklanmalardan ayrılırlar. 15-16 Haziran ayaklanması bütün bu *devamı sf 3*

Haziran Seçimi ve Sonuçlar

Söz ve Eylemin Mayıs sayısında seçimle ilgili yapılan değerlendirmede üç noktanın altı çizilmişti: Birincisi, AKP'nin 2011 seçimi sonrasında

oturduğu eğik düzlemdeki kayışının süreceği; ikincisi, HDP'nin düzenle barışma yolunda ilerlediği ve üçüncüsü, AKP'nin tek başına hükümet olanağını kay-

betmesinin HDP'nin barajı aşmasına bağlı olduğu; bu durumun da düzenin istikrarsızlığını büyüteceği ve işçi ve emekçilere mücadelelerini yükseltmek için zaman kazandıracağı, bunun için seçimde HDP'nin desteklenmesi gerektiği idi.

Söz ve Eylem'in altını çizdiği bu noktalar seçim sonuçlarıyla birlikte gerçekleşmiştir. AKP hâlâ %41 gibi bir oy oranıyla birinci parti olsa da, aldığı oy miktarı ve oranında ciddi düşüşler oldu. 13 Yıllık hükümet

devamı sf 2

1. sayfadan devam

sürecinin en ağır yenilgisini aldı, tek başına hükümet etme olanağını kaybetti. Üstelik bu sonuç devletin bütün olanaklarının, eğitim, sağlık kurumları, belediyeler, bürokrasi, polis, legal-illegal devlet örgütleri, cumhurbaşkanlığı, medya vb., seferber edildiği, paranın oluk oluk aktığı son derece eşitsiz bir seçim sürecinin ardından ortaya çıktı. Erdoğan ve AKP'nin bugüne kadar başarıyla uyguladığı seçmeni karşı karşıya getirerek, düşmanlaştırarak konsolide etme taktiği bu kez tam tersi sonuçlar doğurmuştur. AKP'yi kurtarmak ve AKP'den kurtulmak denkleminde kaybeden Erdoğan ve AKP olmuştur.

AKP'nin eğik düzlemdeki bu kayışı bundan sonra da hızlanarak sürecektir. AKP bu kayışın hızını ancak bir biçimde hükümet etmeye devam ederek düşürebilir. Aksi durumda parçalanma sürecine girmesi muhtemeldir. Onun için hükümette kalmanın her türlü yolunu deneyecektir. Mevcut burjuva hukukunun aşılması da bu yollar arasındadır.

HDP önüne konulan yeni barajlara, saldırı ve bombalamalara rağmen barajı aşarak önemli bir zafer kazanmıştır. 5 Haziranda HDP'Yİ barajın altında bırakmak için miting alanına konulan bomba, Kürt siyasal hareketi ve Kürt halkının mücadele sezgisi ve deneyimi ile ters tepmiş, bombayı koyanlar bombanın altında kalmıştır. HDP, AKP'nin tek başına hükümet etme olanağını

elinden almıştır. Toplumun nefes alma kanallarını genişleterek toplumsal iklimin işçi ve emekçiler lehine değişimini sağlamıştır.

Öte yandan HDP, seçim süreci boyunca düzene kabul edilme adına büyük çabalar sarfetti. Seçim propagandasındaki bütün sivrilikleri törpüledi; toplumsal uzlaşma ve barış partisi olduğunu kanıtlamak için ne gerekiyorsa onu yaptı. HDP'nin bu tavrı önce burjuva medya, ardından da seçmen tarafından onaylandı. HDP seçmenin gözünde, iddia ettiği gibi Türkiye partisi oldu. Ancak HDP'nin seçmen tarafından Türkiye partisi olarak kabul edilmesi, onun düzen tarafından da kabul edildiği anlamına gelmiyor. Düzenin bütün kurumlarıyla HDP üzerindeki bu yöndeki baskısı önümüzdeki dönemde artarak devam edecektir. Nitekim daha şimdiden HDP'den PKK'ya silah bırak çağrısı yapması istenmektedir.

Bütün bunların yanında seçimin asıl galibi burjuvazi olmuştur. Çünkü burjuva tarihinin en yüksek katılımlı seçimini gerçekleştirecek bu kokuşmuş, rüşvet skandallarıyla sarsılmış, bu pespaye parlamentoyu yüzde 86 gibi rekor bir katılımla halka yeniden onaylatmıştır. Öyle ki seçimin hemen sonrasında AB ve ABD yöneticileri Türk burjuvazisinin bu başarısını kıskançlık içinde kutlamıştır. Burjuvazinin bu sonucu elde etmesinde seçmeni karşı karşıya getiren burjuva partilerin izlediği komplastrıcı

propagandanın yanında en büyük pay Erdoğan'a aittir. Erdoğan bu politikayı 2002'den bu yana başarıyla uygulayarak her seçimde katılımın yüksek olmasını sağlamıştır.

Ancak son seçimde katılımın doruğa ulaşmasında HDP ve bileşenlerinin payı unutulmamalıdır. HDP Türkiye partisi olma adına, izlediği politikayla parlamentonun yüceltilmesine katkıda bulunmuştur. Parlamentoyu deşifre edecek, onun gerçek işlevini açığa çıkaracak bir propaganda yürütme yerine, "Bizler Meclise" sloganı altında parlamentonun, "halkların", "ezilenlerin", "ötekilerin" sorunlarını çözüme ulaştırılabilecek bir kurum olduğu imajını güçlendirerek, bu sonucun yaratılmasında katkıda bulunmuştur.

Seçimde HDP'nin Türkiye partisi imajıyla barajı yıkarak kilit parti haline gelmesi önümüzdeki dönemde kendisini ciddi olarak zorlayacaktır. HDP, ya Türkiye partisi olmak için kendinden beklenen ödünleri vermeye devam edecek ve bir sosyal demokrat seçenek olarak düzenin içine yerleşecektir ki, bu olasılık çerçevesinde HDP'nin daha şimdiden kendini geleceğin iktidar adayı olarak görmesi yerindedir. Ya da elde ettiği bu olanağı Kürt sorununu, öngördükleri doğrultuda, "Demokratik Özerklik" çerçevesinde çözümü için kullanacaktır. Hangisinin olacağını yaşayarak göreceğiz.

Anadolu Yayıncılık adına İmtiyaz Sahibi: Nevzat Eraydın Yazı İşleri Müdürü: Tahir Ozan Aylık, Siyasi, Yaygın Türkçe Yayın Adres: Barış Mah. Adnan Kahveci Cad. No: 88/4 Buca - İzmir Baskı tarihi: Haziran2015

Basım yeri: Manart Yayıncılık ve Turizm A.Ş. Osmanağa Mh. Nüşetefendi Sk. No: 18/A Kadıköy 34714 İSTANBUL 0850 511 1530
İletişim: info@sozveeylem.com

İzmir: Barış Mah. Adnan Kahveci Cad. No: 88/4 Buca - İzmir
İstanbul-Bağlarbaşı Mah. Ortameydan sok. 6/1 Maltepe
Manisa-Turgutlu: Turan Mah. Kurultay Sk. No:21 Kat:1 Turgutlu

1. sayfadan devam

özellikleri içinde barındıran, işçi sınıfının görkemli ayaklanmalarının ilkidir.

Türkiye burjuvazisi, dünya burjuvazisinin deneyiminden hareketle kapitalizmin gelişmesine bağlı olarak gelişmesi kaçınılmaz olan işçi sınıfının ekonomik mücadelesini denetim altına alabilmek için 1952’de Türk-İş’i kurdu. Türk-İş 1952 – 63 yılları arasında, kendisine verilen görevi başarıyla yerine getirdiyse de, sınıf içinde kapitalistlere karşı dayanışma ve mücadele bilincinin gelişimini engelleyemedi. Sınıfta başlayan değişim kendini en keskin biçimde 1963 Kavel grevi ile ortaya koydu.

Kavel grevinin başarısı sınıfın mücadele azmini daha da biletti. Hareket, birbirine eklemlenen büyüklü küçüklü grevlerle gelişim çizgisini sürdürdü. Türkiye’de 1970’li yıllarda önemli bir güç haline gelen “sınıf sendikacılığı”nın nüveleri, bu mücadelelerde oluştu. İşçi sınıfı, sadece kapitalistlere karşı örgütlü mücadeleyi değil, sınıfın genel çıkarları için mücadele etme gereğini de bu mücadelelerden geçerek öğrendi. Bu süreçte her mücadele, daha sonraki mücadelenin kaldırıcı oldu.

1960’lı yılların sonlarına doğru dünyadaki değişim, kapitalizmin krizi ve krizin yol açtığı, bütün dünyayı etkisi altına alan devrimci dalga, Türkiye’de de etkisini gösterdi. Toplumsal hareket, işçi grevleri, gençlik hareketi ve köylü hareketi ile birleşerek büyüdü.

15-16 Haziran başkaldırısı, sınıf hareketinde, toplumsal harekette gelişen devrimci dalganın etkisi altında ortaya çıktı.

15 Haziran’da burjuvazinin, gelişen sendikal hareketin önünü kesmek üzere sendikalar yasasında yapmak istediği değişikli-

ğe karşı işçi sınıfı DİSK’in çağrısıyla eyleme geçti. Eylem, 16 Haziran’da Türk-İş’e bağlı işçilerin, öğrencilerin ve emekçi halkın katılımıyla bir ayaklanmaya dönüştü. 150 bin işçi, iki milyon nüfuslu İstanbul’un dört bir yanından harekete geçti. Mücadele alanı Kocaeli ve Sakarya’yı da içine alarak genişledi.

Burjuvazi işçilerin eyleminin bir ayaklanmaya dönüştüğünü ve yayılma eğilimi taşıdığını kavramakta gecikmedi. Eylemi 15 Haziran akşamı sıkıyönetim ilanı ile karşıladı ve iç savaş düzeni aldı. İstanbul’un iki yakasını birleştiren ulaşım hatları kesildi. Kocaeli ve İstanbul’da işçilerin muhtemel yürüyüş güzergâhları üzerinde ağır silahlarla barikatlar kuruldu. İşçi sınıfı tarihinde ilk barikat savaşlarını verdi, bir çok barikatı çatışarak aştı.

Burjuvazinin başkaldırı sırasında iç savaş düzenine geçmesi, kendiliğinden hareketin “çaresizliği” ve yetmezliğinin bilince çıktığı an oldu. Silahlı burjuvazi karşısında silahsız işçiler, güçleri ve güçsüzlükleriyle şaşkındılar. İlk kez birlikte olma ve mücadele etmelerinin gücünü gördüler ve ilk kez yetmezliklerinin farkına vardılar. İşçiler ayaklanmayı daha ileri taşıyabilecek donanım ve örgüte sahip değildi. Bu koşullarda burjuvazinin yasayı geri çektiğini açıklamasıyla, beklenmedik bir hızla başlayan ayaklanma aynı hızla geri çekildi.

İşçi sınıfının geri çekilmesinin ardından burjuvazi iç savaş silahını, öğrenci eylemlerinde, toprak işgallerinde, 15-16 Haziran ayaklanmasında önemli roller üstlenen ve ayaklanmayı farklı bir tarzda sürdürme kararlılığında olan genç devrimci harekete çevirdi. Devrimci önderler, Mahirler, İbrahimler, Denizler, Ulaşlar hain pusular-

da öldürüldü, idam edildi.

15-16 Haziran sınıf mücadelesi tarihinde kendiliğinden de olsa harekete geçirdiği kitle, yarattığı etki, taşıdığı yıkıcı devrimci enerji ile görkemli bir ayaklanma olarak yerini aldı. Ama onun asıl önemi doğrudan kapitalist düzene yönelmesi, hedefine de devleti koymasıydı. İşçi sınıfı bu ayaklanmada gücünü ve güçsüzlüğünü gördü, komünist bilinç ve parti eksikliğini bütün sonuçlarıyla yaşadı. Dövüşüp yenildiği bu deneyimden komünist bilinç ve örgütlenme zorunluluğunu kavrayarak, bilenerkek, yetkinleşerek çıktı. Bu deneyimi 70’li yıllarda pratiğe aktarmaya çalıştı. Devrimci hareket 15 -16 Hazirandan edindiği deneyimle 70 sonrası çabasının ana yönünü bilinç ve örgüt yetmezliğini gidermeye hasrederken asıl önemli olanı gözden kaçırdı. 15-16 Haziranın doğrudan devlete karşı bir ayaklanma olduğu gerçeğini atlayarak, kendini adeta yeni bir başarısızlığa mahkum etti. 12 Eylül’e böyle gelindi.

Şüphesiz 15-16 Haziranla kıyaslanamaz olsa da ikinci kendiliğinden başkaldırısı Türkiye 2013 Haziranında yaşadı. Doğrudan düzene karşı bir başkaldırı olarak başlamasa da, düzenin sınırlarını zorlayan bu başkaldırısı Söz ve Eylem Temmuz 2013 sayısında şöyle değerlendirdi: “Gezi Parkı’nda başlayan, ülke geneline ve hatta dış merkezlere kadar yayılan başkaldırı ve protesto eylemlerinin yığınsallık, kararlılık, mücadele azmi yüksek ve umulmadık bir zamanda umulmadık cesaretli bir çıkışla patlayıp devam etmesi, açıktır ki; bugün ve sonrasında Türkiye sınıf mücadeleleri tarihinde önemli bir dönüm noktasının adı olacaktır. Politik renginin belirgin olmaması bu gerçeğin üstünü örtmez. Kendine özgü dinamiği ve bileşenleri

ile akıp gelen süreç, büyüyen bir kartopu misali duymaya alışık olmadığımız bir gürültüyle Taksim alanının ortasına düştü. Kelebek kanat çırpı. Yıllardır faşist diktatörlüklerden, AKP gibi onların bakiyelerinin dinci-sivil faşist uygulamalarından bizar olan, değişik sınıfsal kökenden gelen, farklı görüşlü, çok katmanlı, örgütlü örgütsüz toplumsal kesimler, aralarındaki nüanslara aldırmadan, içtenlikli ve doğrudan bir refleksle yıllar boyunca biriktirdikleri enerjileriyle yüklenip barajın kapaklarını patlattı. Korku duvarı yığınların gücü karşısında tuzla buz oldu, önemli bir eşik atlandı... başka bir deyişle, ölü toprağı silkelenip atıldı. Cin şişeden çıktı...”

Ana omurgasını gençlerin – öğrenciler, genç işçiler ve işsizlerin- oluşturduğu başkaldırı, ülkenin bütün ezilen ve sömürülen sınıf ve katmanlarını, tüm “ötekileştirilen”leri, kent yoksullarını, emekçi kadınları, küçük burjuvazinin alt ve orta gelir gruplarını kendine çekerek bir halk hareketine dönüştü. Başkaldırıya katılanların sayısını tam olarak belirlemek mümkün olmasa da, halkın aktif çoğunluğunu kapsadığı bir gerçektir. Bu sınıfsal ve toplumsal bileşim içinde işçiler, başkaldırının en örgütsüz kesimini oluşturdu. Başkaldırı, en çok işçi sınıfının en örgütsüz kesimi olan taşeron işçileri ve hizmet sektörü işçilerinde yankı buldu. Doğal olarak katılımları da sınıfsal değil bireysel düzeyde kaldı. Örgütlü bir sınıf refleksi ortaya koyamadılar.

Böylesi bir eylemde işçi sınıfının bu derece pasif, hatta “ilgisiz” kalması şüphesiz işçi sınıfının içinde bulunduğu ideolojik, politik ve örgütsel geriliği göstermektedir. Toplumsal eylemin 12 Eylül’ün yarattığı çok yönlü tahribatı aşmaya çalıştığı bir anda işçi

sınıfının bu ilgisizliği ve duyarsızlığı nesnel koşullarla açıklanamaz. Duyarsızlığa yol açan asıl etken, sınıf siyasetinin işçi sınıfıyla buluşmamış olmasıdır, yani devrimci sınıf partisi eksikliğidir. Bu eksikliğin yol açtığı fırtınaya hazırlıksız yakalanmaktır. Elbette bunun bir dizi ideolojik, politik ve örgütsel nedeni vardır. Konumuz bu değil. Ancak şu kadarını söylemek gerekiyor: Kendini sınıf mücadelesi üzerinden tarif etmeyen, sınıf mücadelesini direnmeye indirgeyen, henüz kitlelerin ayaklanmaktan uzak olduğu dönemde, tam bir karınca çalışkanlığıyla yapılması gereken devrimin o günlük rutin işlerini (ajitasyon, propaganda ve örgütlenme) küçümseyen, göz ardı eden, fırtınaya göre konumlanmak yerine, fırtınayı bekleyen bir hareketin fırtına çıktığında hazırlıklı olması zaten mümkün değildir.

Başkaldırının bir kez daha ortaya çıkardığı diğer bir gerçekse, mevcut sendikaların devletin işçi sınıfı üzerinde birer denetim araçları olduğuydu. Diğerleri bir yana kendilerini işçi sendikası olarak niteleyen DİSK ve KESK yöneticileri “dostlar alışverişte görsün” misali belirli günlerde “nöbet defterini imzalamak” üzere Taksim’den geçmeyi eylem olarak yutturmaya çalıştılar. Grevi grev gibi yapma yeteneğini kaybeden, görevi baştan savarcasına genel grev kararı alan, üstelik bunu 15 – 16 Haziran gibi bir ayaklanmanın yıldönümünde onun ruhundan koparak yapan sendikaların içinde bulunduğu durum ve başkaldırı karşısındaki tutumlarını güçsüzlükle açıklamak, sendikaların süreç içinde devletin sınıf üzerinde birer denetim aracı haline geldiği gerçeğini gizlemektir. İşçi sınıfının sendikalarda örgütlenmiş kesiminin aslında sınıfın en örgütsüz, en duyarsız kesimi olmasına yol açan da bu durumdur; yani sendikaların

birer devlet denetim aracına dönüşmüş olmasıdır.

Sınıfın içinde bulunduğu gerilik, sosyalist hareketin kendi köklerinden uzaklaşarak sınıf mücadelesini, demokratikleşme , barış etnik ve dinsel kavramlar üzerinden tarif etmeye kalkması, başkaldırıya sonradan devrimci bir müdahale edebilmeyi de olanaksızlaştırdı. Bu koşullarda kendiliğinden başlayan başkaldırı, kendiliğindenlik içinde debelenerek yol aldı.

Başkaldırının hedefi ve tarzını belirleyen AKP ve RTE karışıklığı aynı zamanda onun yumuşak karnını oluşturdu. RTE’ye duyulan öfke, düzene duyulan öfkenin önüne geçti ve eylemin genel karakterini belirledi. Bu özellikleriyle başkaldırı düzenin sınırlarında dolaşıp durdu.

Hiçbir toplumsal mücadele hedefsiz ilerleyemez. Kendiliğinden bir patlamayla ayağa kalkanlar ne kadar kararlı ve mücadeleciler olursa olsunlar, kendine devrimci bir yol bulamayan başkaldırı burjuva seçenekler içinde erimeye mahkumdur.

Kendiliğinden patlamalar sınıf mücadelesinde neredeyse kaçınılmaz ve önemli kaldıraçlardır. Başarının koşulu ise bu patlamaların onlara yön verecek devrimci bilinç ve devrimci örgütlerle buluşmalarıdır. Bu olmayınca düzen sınırlarında erimeleri de bir o kadar kaçınılmaz oluyor.

Geleceğe kapı açmış olması, destansı cüreti, geniş halk kitlelerinden azımsanmayacak bir destek görmesi, zekasından mizahına kadar oluşturduğu renkli ve sempatik panorama ve bir sonraki, ama daha yüksek vitesli olacak olanı şimdiden müjdelemesi, Taksim başkaldırısını bu sonuçtan kurtaramamıştır.

Yeni Bir Başlangıç

2015 Mayıs'ında Türkiye öncekilerle kıyaslandığında çok daha düşük düzeyde bir eyleme tanık oldu. Eylem 15-16 Haziran ve Geziyle kıyaslanmayacak ölçüde mütevaziydi; ne bir ayaklanma, ne de bir başkaldırıydı, öncekiler gibi yaygın, etkili ve yıkıcı değildi. Ama buna rağmen Renault'ta başlayan, dalga dalga otomotiv sektörüne, oradan da petro-kimya ve dayanıklı tüketim malları sektörüne yayılan eylemi önemli kılan onun sınıf hareketinin geleceği açısından içerdiği mesaj ve önerdiği yoldur.

Otomobil sektörünün en büyüklerini ve bunlara parça üreten fabrikaları (Renault, Ford, Tofaş Coşkunoz, Mako, Valeo, Tredin, Türk Traktör, Ticaso) kapsayan ve oradan Petkim ve Arçelik'e sıçrayan; alışılmış toplu sözleşme grevlerinden farklı olan bu iş bırakma, sınıf mücadelesinde unutulmaya yüz tutmuş birçok gerçeğiyle birlikte yakalanması gereken birçok halkayı da su yüzüne çıkardı.

Dünya kapitalizmi son otuz

yıldır üretici güçlerdeki gelişmeye paralel olarak önemli değişiklikler yaşadı, yaşıyor. Bu değişimlerden biri de yeni nesil makinelerin devreye girmesi ve otomasyonun yaygınlaşmasıyla birlikte imalat sanayinde istihdamın azalma eğiliminin artarak sürmesidir. Sermayenin organik bileşimini değişen sermaye aleyhine büyütmesi nedeniyle kâr oranlarının düşme eğilimini de beraberinde sürükleyen bu duruma kapitalistlerin tepkisi ücretleri düşürmek, sosyal hakları budamak, çalışma koşullarını ağırlaştırmak ve ideolojik ve fiziki şiddeti süreklileştirmek oldu. Günümüzde sermayenin ucuz işgücüne kaçışının, taşeronlaşmanın, esnek ve güvencesiz çalıştırmanın yaygınlaşmasının altındaki yalın gerçek budur.

İmalat sanayindeki istihdamda azalma eğilimi burjuva ideologları tarafından Marksizm'in tahrifinin bir argümanı olarak kullanıldı. İmalat sanayinde çalışan işçi sayısındaki azalmadan hareketle işçi sınıfının adım adım yok olduğu, artı-değer üretiminin ortadan kalkmakta olduğu vb., dolayısıyla sınıf

mücadelesinin de ortadan kalktığı ileri sürüldü. Bu görüş Marksizm'i terk etmeye hazır birçok "post Marksist" çevre tarafından da benimsendi. İmalat sanayine yönelik bu spekülasyon üzerinden yeni kavramlar üretilerek Marksizm'e taşındı. Toplumsal kurtuluş işçi sınıfı dışında "ötekiler" ve "ezilenler" gibi müphem kavramlar üzerinde formüle edildi.

Gerçekte ise imalat sanayinde istihdamın azalmasına yol açan aynı süreç (üretici güçlerdeki gelişme) yeni iş kolları yaratarak, geleneksel iş kollarını (terzikilik, ayakkabıcılık vb.) artı-değer üretimine katarak, hizmet sektörünü genişleterek (sağlık, eğitim, temizlik vb.) kapitalizm altında proleterleşme sürecini sürekli olarak besliyor, işçi sayısı azalmıyor, tersine artıyor. Dünyada son dört yılda yaşananlar, iddia edilenin tersine imalat sanayinin her şeye rağmen kapitalist üretimin can damarı olmayı sürdürdüğünü, sanayi proletaryasının da proletaryanın devindirici gücü olma özelliğini koruduğunu ortaya koydu. Renault'ta başlayan

grev Türk kapitalizminin de bu gerçeğin dışında olmadığını gösterdi. Grev kısa sürede toplumsal bir etki yarattı. Onbinlerce işçiyi arkasından sürükledi. Sınıf hareketine yeni bir nefes taşıdı. Grev aynı zamanda sanayi proletaryasının son otuz yıldır kabuğuna çekilmiş olmasını, hareketsizliğinin ve geriliğinin nedenlerini değişen koşullarda, yenilginin yarattığı hayal kırıklığında, işsizliğin bunalımcı baskısında, devletin artan fiziki ve ideolojik şiddetinde vb. arayacak yerde, işçi sınıfının kapitalist sistemde işgal ettiği sınıfsal konumda arayan, bundan hareketle sanayi proletaryasının “aristokratlaştığı”, devrimci potansiyelini kaybederek sınıf mücadelesinin dışına düştüğü, onun rolünü güvencesizlerin üstlendiği biçimindeki yaygın anti-Marksist görüşlere işçi sınıfının somut bir cevabı oldu.

Grevler ikinci olarak mevcut sendikacılığın iflasını tescil etti. Geçmişte işçi sınıfı hareketinin gelişmesinde önemli roller üstlenmeler de sendikalar, 12 Eylül sonrasında köklü bir değişim geçirerek burjuvazinin ucuz işgücüne dayalı ekonomi politikasının önemli bir bileşeni ve burjuva devletin sınıf üzerindeki denetim araçlarına dönüşmüşlerdir. Grevdeki işçiler, eylemleriyle bu sendikal anlayışı grev alanına gömmekle kalmadı, henüz niteliğini belirleyecek bilinç ve örgütlülüğün yoksun olmaları da, işçi sınıfının doğrudan katılımına dayalı, yeni bir sendikal anlayışın ilk nüvelerini attılar. Önemli bir diğer nokta ise bu yeni sendikal yönelişin daha bugünden işçi sınıfının büyük bir çoğunluğu tarafından olumlu karşılanması ve kendiliğinden yaygınlaşmasıdır.

Üçüncüsü, yeni bir sendikal anlayışın yolunu açan grevler aynı zamanda yeni bir mücadele anlayışının da taşıyıcısı olmuştur.

Burjuvazi geçmişte üretici güçlerdeki gelişmeden yararlanarak küçük atölyeleri binlerce işçinin çalıştırıldığı entegre üretim yapan büyük fabrikalara dönüştürdü. Bugün aynı üretici güçleri fabrikaları parçalamak için kullanıyor. Bununla işçilerin birliği bir kez daha bölündü, dayanışması engellendi, ekonomik ve siyasal mücadelesine önemli bir darbe indirildi. Otomotiv grevi, işçi sınıfının bu darbeyi etkisizleştirmesinin ve etkili bir sendikal eylem yürütmesinin yolunu da gösterdi. Grevin parça üreten fabrikalara yayılması ile işçi sınıfının birliğinin önündeki mekan engeli, iş yeri grevi iş kolu grevine dönüştürülerek aşıldı. Daha önce Gaziantep Organize sanayi bölgesinde işçilerin denediği yöntem, işçileri ikinci kez zafere taşıdı. Parça üretimine dayalı işbölümünün uluslararası bir karakter taşıması Renault'ta başlayan ve iş kolunu etkileyen greve uluslar arası bir boyut kazandırdı. Çoşkunöz'un greve katılması bu fabrikanın parça ürettiği Romanya'daki Dacia fabrikasında üretimi durma noktasına getirerek grevi hem uluslararası alana yaymanın, hem de etkinliğini artırmanın olanaklarını yarattı.

Bu ve benzeri özellikleriyle Otomotiv grevi sınıf hareketine yeni bir soluk getirdi. Ancak buna rağmen, filizlenmekte olan bu bilinç ve örgütlülük öğelerinden hareketle sınıf hareketinin bir yükselme dönemine girdiğini söylemek için henüz çok erken. İçinde bulunduğu ideolojik, politik ve örgütsel gerilik ve burjuvazinin aralıksız çok yönlü ekonomik, politik ve ideolojik saldırıları dikkate alındığında işçi sınıfının bu kuşatılmışlıktan bir ya da birkaç eylemle çıkması beklenemez. Sürecin sağlıklı bir zeminde ilerlemesi için zamana, daha çok da devrimci bir müdahaleye gereksinim oldu-

ğu açıktır. Bu müdahale devrimci bilinç ve örgüttür, partidir.

Esas sorun da bu noktadadır. İşçi sınıfının devrimci siyaseti kendisini örgütleyememiş ve işçi sınıfının kendiliğinden eyleminin gerisine düşmüştür. Acil görev, bu durumu tersine çevirmek, bilimsel komünizm teorisiyle işçi sınıfının pratik mücadelesini birleştirecek örgütü ve eylemi örmektir. İşçi sınıfının kendi eylemiyle ileriye doğru adım attığı bugünkü durumda hâlâ işçi sınıfının devrimci partisinin inşasından söz etmek, yetersizlikler ve yetmezliklerin arkasına sığınmaktır. Her bakımdan mücadelenin daha da keskinleşeceğinin çok açık olduğu bugün, olanaksızlıkları alt alta sıralamadan gerçek bir öncü gibi davranmak gerekiyor.

Kapitalist dünya krizinin ve emperyalist paylaşım savaşının keşiştiği kavşakta komünistlerin önündeki olanaklarla birlikte, zorluk ve sorumluluklar da büyüyor. Zorlukların aşılması yüksek bir inanç, kararlılık ve cesareti zorunlu kılıyor. Bunlar olmadan devrim yolunda bir adım yol bile alınamaz. Ancak net bir devrimci hedefiniz ve sizi bu hedefe adım adım taşıyacak bir eylem planınız yoksa, kaçınılmaz patlamaların açığa çıkardığı devrimci enerjinin boşa gitmesi önlenemez. Devrimcilerin görevi olasılık hesapları yapmak değildir. Olması gerekeni ikircimsiz bir biçimde önce kendilerinin, sonra da işçilerin, emekçilerin önüne koymak ve bunun gereğini yerine getirmektir. “Bunu yapabilir miyiz?”, “buna gücümüz var mı?” v.b. sorular artık geride kalmalıdır. Görev, işçi sınıfının kendi eylemiyle can verdiği filizleri yakalamak ve onları büyütme-ktir. Daha çok çaba, daha çok yoğunlaşma ve daha etkin mücadele, gerisi gelecektir.

Toplumsal ve Siyasal Gündem'den

Nereden Çıktı Bu Mavi Tulumlular!

Burjuva düşünürler ve burjuvaziye hizmet eden kalemşörlerin uzun zamandır yürüttükleri politika, işçi sınıfının yok olduğu, onun yerini beyaz yakalıların aldığı, dolayısıyla sınıf savaşımı gerçeğinin rafa kalktığı naraları atarak, burjuvazinin içini rahatlatıyordu. “Elveda Proleterya” naraları dillerinden düşmüyordu. Gelişen kapitalist üretim koşullarında, kapitalizmin işçi sınıfının niteliğini ve rolünü değiştirdiğini iddia ederek, burjuvazinin bir an da olsa korkulu rüya görmesini engellemek istediler. Bu bahsimiz derinlemesine teorik bir yazı konusudur. Okurlarımız bu konuda Söz ve Eylem Dergisi’nin 27-28. sayılarında yer alan “Burjuvazi ve Proleterya” yazısına bakabilirler.

15 Mayıs’ta beş bin işçinin çalıştığı Renault Otomobil Fabrikası’nda, işçilerin üretimi durdurarak başlattıkları eylem, Tofaş, Otosan, Türk Traktör, Arçelik gibi metal işkolunda üretim yapan ana fabrikalara ve bu fabrikalara parça üreten diğer küçük fabrikalara da yayılarak büyüdü. Ortaya konulan bu eylem, ulusal ve uluslararası sermaye etkisiyle, eylemin başında işçiler tarafından ortaya konan talepler itibarıyla, dayanışma ruhu ile başlayıp, işçi sınıfının birliğine dönüşen niteliğiyle, gelişen üretim koşullarında proleterya enternasyonalizminin önemini bir kez daha ortaya çıkaran özelliği ile, 12 Eylül sürecin-

den bugüne gelişen en büyük işçi hareketidir.

Metal işkolunu saran eylem bir çok fabrikada işçilerin taleplerinin kabulü ile son bulurken, bazı fabrikalarda ise devam etmektedir. Öne çıkan ortak talep, Türk-Metal Sendikası’nın işçi temsiliyetinin son bulmasıdır. İşçilerin bundan sonraki süreçte nasıl bir sendikal yapı, nasıl bir sendikal mücadele olması gerektiği noktasındaki iradelerini, Renault işçilerinin patronla yaptıkları protokolde görmek mümkün.

Yapılan protokole göre;

Kimse işten atılmayacak.

İşçiler aleyhine yapılan şikayetten vazgeçilecek.

Tüm çalışanların sendikal özgürlükleri tanınacak.

Son toplu iş sözleşmeleri ve çalışanların konu ile ilgili talepleri ile, kıdem ve saat ücretleri dikkate alınarak, bir ay içinde iyileştirme amacıyla analiz yapılacaktır. Dü-

şük aylık ücret alanlara daha yüksek ve yüksek aylık ücret alanlara daha düşük prim olmak üzere ayarıştırılma yapılacaktır ve iç kategorizasyon sistemindeki geçişleri hızlandırma üzerine çalışılacaktır.

4 nolu madde kapsamında yapılacak iyileştirmelere mahsuben, bir hafta içerisinde tüm çalışanlara bin lira avans ödemesi yapılacaktır.

Her yıl sonunda çalışanlara kalite işgüvenliği ve üretim adetleri hedeflerine bağlı olarak performans primi verilecek olup, prim miktarı asgari net 600 tl olacaktır.

İşyerinde çalışan ancak mevcut Toplu İş Sözleşmesi’nde dayanışma aidatı ödemek suretiyle yararlanan sendikasızsız işçilerin serbestçe sözcü seçmeleri halinde, yasal mevzuat çerçevesinde seçilen sözcüler, işçi-işveren arasındaki iletişimi sağlamak amacıyla seçime kadar muhatap kabul edileceklerdir.

Banka maaş ödemeleri pro-

mosyonu olarak çalışanlara net 480 tl prim ödenecektir.

Oyak Renault, süreç içerisinde yaşadığı zararlar ilgili çalışanlardan hiç bir talepte bulunmayacak, aynı şekilde çalışanlar da süreçle ilgili Oyak Renault'tan şikayetçi olmayacak.

Metal işçisinin bu eylemi, mücadele biçim ve yöntemi;

Mevcut işçi-patron ilişkilerinin reddini,

Mevcut sendika ve sendikal anlayışın bittiğini,

Sermayeye karşı mücadelenin ancak örgütlü mücadele ile kazanılabileceği gerçeğini,

Pratik olarak sosyalist ve komünistlerle işçi sınıfı arasındaki makas aralığını,

Devrimci işçi sınıfı partisinin, acil bir görev olarak ortada durduğu gerçeğini ortaya koymuştur.

Metal işçisi yazımızın başında bahsi geçen burjuva ideologlarına ve kalemşörlerine de Renault işçisi aracılığı ile seslenerek, "Biz eski biz değiliz artık" diyor.

Metal işçisinin bu onurlu direnişini selamlıyoruz.

Kapitalizmin Yarattığı Çaresizlik

Her gün yazılı ve görsel medyada bir cinayet ve intihar haberi ile karşılaşmamız artık olağan hale gelmiş durumda. Verilere göre Türkiye'de ortalama olarak günde üç kişi intihar ediyor. Kapitalizm koşullarında işsizlik ve yoksulluk, ezilenlerin bir çoğunda çaresizlik olarak karşılık buluyor. Ürettiğine, işyerindeki arkadaşına, yanbaşındaki komşusuna yabancılaşmanın zirve yaptığı kapitalist üretim süreci, işçi ve emekçileri yalıtılmışlığın girdabında eritiyor. Üretirken birlikte olanlar, yaşamlarının diğer alanlarında bu birlikten uzak ve izole olarak yaşıyorlar.

Egemen olan burjuva ideolojisi işçi ve emekçilerin, yaşama ve yaşanılanlara eleştirel bakmasını engelleyerek, kendilerini ezen gerçeklik karşısında aciz ve içine kapanmış bir yaşamı dayatıyor. Burjuvazi bir taraftan insanlık için yaşanabilir, en gelişmiş toplum demogojisi yaparken, diğer taraftan da "ulusal intihar önleme stratejisi" oluşturarak, mevcut çelişkiyi açıkça ortaya koyuyor.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), dünyada her 40 saniyede bir kişinin kendi yaşamına son verdiğini açıklıyor. Aynı açıklamada,

Türkiye'de 2001 yılında 2584 olan intihar vakasının 2013 yılında 3189'a ulaştığını bildiriyor. Bu rakamın % 75'ini 15-35 yaş arası gençler oluşturuyor.

Ekonomik baskılar, özellikle genç nüfustaki işsizlik oranı, mahalle baskısı ve bir çok sıralanabilecek sebep, yüksek intihar oranlarını açıklıyor. İntiharların bireysel psikolojik nedenleri, ki bu da toplumsal koşullardan tümüyle bağımsız olmamakla birlikte, sürekli yaygınlaşmasının altındaki en güçlü iteleyici, örgütsüz, yalnızlaştırılan, yabancılaşan, güvensiz ve çözüm umudunun tükendiği algısı yaşamına yerleşen, tüm bu

baskılara karşı koyacak mücadele araçlarından yoksun olan halklar, işçi ve emekçilerin dağınıklığı ve çaresizlik hissidir.

İşçi ve emekçilerin birliğini, kendi hegemonyası için tehdit olarak görüp, etnik, dinsel ayrımları sürekli gündemde tutan burjuvazi ve onun iktidarını yerle bir edecek, devrimci sınıf partisi etrafında yürütülecek, örgütlü mücadeleyle kapitalizmin batağından çıkılabilir.

Yaşamı kendi eliyle bitirmek yerine, yaşamı kurmak için mücadele etme gücü de içimizde ve elimizdedir. Bu gücü hayata taşımak ise görevimiz olmalıdır.

İşçi-Emekçi Ölürken, Sermaye Büyüyor

Burjuva parlamento seçimleri, işçi sınıfı ve emekçilerin gelecekleri açısından, ekonomik ve siyasal olarak çok fazla bir şey ifade etmemekle birlikte, toplumsal ortamda bir değişim yaratıyor.

Özellikle burjuva partilerinin seçim kazanma adına birbirlerini suçlar açıklamaları, işçi ve emekçiler aleyhine olan gerçeklikleri de ortaya çıkarıyor. Burjuva partiler arası bu rekabet, 13 yıllık AKP iktidarının, sermayenin çıkarına olan faaliyeti sonucunda, gelir dağılımı açısından işçi ve emekçilerin gittikçe yoksullaştığını, buna karşılık sermayenin gelir dağılımındaki payının ise bir kat daha büyüdüğünü gösteriyor. 2002 yılında toplum nüfusunun %1'i, toplam gelirin %34'ünü alırken, 2015 yılında bu oran %54'e yükselmiş durumda.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2015 Bütçesi Sunum Kitapçığı'na göre, nüfusun %40'ı "muhtaçlar" kategorisinde yer alıyor. 10 milyon seçmenin yardıma muhtaç yaşadığını, iktidarın son iki yılda 7 milyon daha yoksul yarattığını söylersek, "büyüyoruz" propagandasında, hangi sınıfın hangi yönde büyüdüğü açıkça ortadadır.

Burjuva düzen, işçileri emekçileri her geçen gün ekonomik olarak daha az ücrete, daha çok yoksulluğa mahkum ederken, sermayenin güvenliğini, kapitalist sistemin işleyişini güvence altına alıyor, insanı ve insanca yaşamı yok sayan koşullarla, işçi ve emekçilere ölümü dayatıyor.

2009-2015 yılları arasında özelleştirme ve taşeron sisteminin getirdiği olumsuz çalışma koşulları sadece maden sektöründe 797 işçinin hayatına mal oldu. İş Güvenliği Meclisi'nin 2014'te açıkladığı

iş cinayetleri raporuna göre, son 12 yılda, 14 bin 455 işçi yaşamını yitirdi. Son 11 yıldır uygulanan "Sağlıkta Dönüşüm Programı" ise şiddeti yasallaştıran program olarak devam ediyor. Devletin sağlık sektörünü tamamen özelleştirme çalışması ve uygulanan performans ve taşeronlaşma uygulamaları, doktorlar ve tüm sağlık emekçilerini halkla karşı karşıya getiriyor. Halk nezdinde tüm sorunların kaynağı olarak, doktorlar ve sağlık emekçileri gösterilerek, kapitalist devlet kendini temizleyiyor.

29 Mayıs 2015 tarihinde, Sam-sun Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Hastanesi'nde görev yapan Operatör Dr. Kamil Furtun, uğradığı silahlı saldırı sonucunda yaşamını yitirdi. Daha önce öldürülen bir çok doktor ve sağlık emekçisi gibi bu cinayetin de suçlusu burjuva devletin uyguladığı sağlık politikalarıdır. Dr. Kamil Furtun'un ölümüne tepki gösteren sağlıkçılar, 1 Haziran günü iş bırakarak cinayeti protesto eylemleri gerçekleştirdiler. İstanbul Çapa Tıp Fakültesi önünde, binlerce sağlık emekçisinin katılımıyla başlayan yürüyüş "Sağlıkta Dönüşüm Ölüm Demektir." "Bakan İstifa", "Saray'a Değil Sağlığa

Bütçe" sloganlarıyla İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü önüne yürüyerek, Müdürlük önünde basın açıklaması yaptılar. Açıklamada sağlık emekçileri öfkelerini dile getirildi.

"Uyarmıştık,

AKP iktidarını ve Sağlık Bakanı'nı; sağlığı piyasalaştıran, sağlık çalışanlarını köleleştiren ve itibarsızlaştıran uygulama ve söylemlerinizi vazgeçin diye. Ama nafile. Uyarmımızı dikkate almadılar. Çünkü onlar kendi iktidarlarını korumak için sağlık çalışanlarını korumasız bırakmaya niyetliydiler ve bir arkadaşımız daha görev yaptığı hastanede yaşamını yitirdi. Öfkeliyiz. Sadece katiller değil, azmettirenler ve önlem almayanlar da bu cinayetten sorumludur. Bu cinayetten sorumlu olanlar; daha fazla kâr hırsıyla sağlıkçıları zorla, tehditle ölesiye çalıştıran, sermaye sahiplerine sağlık alanını çekici kullanabilmek için, insanları hasta etme garantisi veren, sağlığı öncelemek yerine hastalığı önceleyen, bir yandan da hekimleri, sağlıkçıları her fırsatta kötüleyenlerdir."

Basın açıklamasının ardından Müdürlük önüne siyah çelenk bırakan sağlıkçılar, sloganlar eşliğinde dağıldılar.

Oy Yoksa Destek Primi de Yok

Diyarbakır, Siirt, Mardin, Batman ve Şırnak illerine elektrik dağıtım işi yapan DEDAŞ, 27 Mayıs 2015 Bakanlar Kurulu kararına dayanarak, Diyarbakır Bismil ilçesi çiftçilerinin bankaya yatan pamuk destek primlerine el koydu.

Uzatmaları oynayan AKP iktidarının, bölgeden beklediği oyun gelmeyeceğini anlamasıyla, Bismil çiftçilerine bir son dakika golü oldu bu durum. Tarımsal sulamaya ilişkin elektrik borcu bulunan çiftçilere, borçları ödeyinceye kadar 2015 yılında destekleme ödemeleri yapılmamasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararı, Resmi Gazete’de yayınlanırken, Bismil’de bulunan pamuk üreticileri, akarsu ve sulama kanallarıyla tarlalarını suladıklarını, ancak AKP’nin DEDAŞ ortaklığıyla primlerini gasp ettiğini söylediler.

Sermaye bir taraftan hammadde, ulaşım vb. giderleri göz önüne alıp daha fazla kâr edebilmek için, verimli tarım arazilerini, sanayi arazisine dönüştürüp tarımsal alanları yok ederken, bir taraftan da sınai ürün ekimi yapan köylüyü kredi ve çeşitli primlerle borç batağına sokup, ellerindeki toprak-

ları alıyor. Bu politikalar tarımda kapitalist üretimin genişlemesine olanak sağlarken, toprağını kaybeden köylüye, ya elinden giden toprağında tarım proleteryası olarak çalışmak ya da büyük şehirlere göç edip, proleterya saflarına katılmak kalıyor.

İzmir’de Gezi Yıldönümü

2013 yılı Haziran ayında İstanbul Taksim Gezi Parkı’nın yıkılıp yerine AVM yapılmasına karşı çıkan kitlelerin biraraya gelerek Gezi Parkı’nın yıkımına karşı mücadeleye girişmeleri ve buna karşın polisin sert müdahale etmesi ve ardından tüm ülkeye yayılan isyan ateşinin üzerinden iki yıl geçti. 15 -16 Haziran ayaklanmasından sonra ülkedeki en büyük ayaklanmanın yaşandığı Gezi isyanı, burjuvaziye karşı yaşam alanlarını korumak ve sömürüye karşı çıkmak için kitlelerin sokaklara döküldüğü, gencecik

insanların hayatlarını kaybettikleri bu dönemin üzerinden iki yıl geçti. Gezi eylemlerinin yıldönümü dolayısıyla tüm ülkede anma etkinlikleri yapıldı. İzmir’de de DİSK, KESK, TMMOB’un çağrıcılığını yaptığı anma etkinliğinde Cumhuriyet meydanında top-

lanılarak Gündoğdu meydanına yüründü. Eylemin çağrıcılığını yapan sendikaların düşük katılımı alana gelmesi dikkat çekiciydi. Diğer demokratik kitle örgütlerinin etkili bir katılım yapmamasına rağmen, sol, sosyalist devrimci örgütlerin daha çok katılım yapma-

sı sayesinde kitle sayısının geçen yıla göre daha az olmasına rağmen etkili ve canlı bir eylemlilik gerçekleşmiştir. Berkin Elvan’ın annesinin de katıldığı ve kortejin en önünde yürüdüğü İzmir eylemi Bandista gurubunun verdiği konserle son buldu.

Mücadele Çadırlarından...

Sermaye yararına işleyen Şark, işçi sınıfı ve emekçileri, sermayenin yeniden üretimi adına daha uzun çalışmaya, sendikası ve güvencesiz çalışmaya, işsizliği bir kılıç gibi kullanarak düşük ücretle çalışmaya, can güvenliği olmayan ortamlarda çalışmaya zorluyor. İşçi sınıfı ve emekçiler, köle düzenini aratmayacak yaşam koşullarıyla karşı karşıya bırakılıyor. Örgütsüzlüğün getirdiği dezavantajla işçiler, bu sömürü düzenine karşı işçi kardeşleriyle birlikte geliştirebildikleri direniş ruhuyla, bazen yeni kazanımlar elde edebilmek, bazen de mevcut kazanımları korumak adına, sınıf mücadelesini sürdürüyorlar.

Maltepe Üniversitesi

Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi’nde, Aralık 2014 tarihinde sendikalı oldukları için işten atılan 98 işçi, 28 Mayıs’ta mahkemenin verdiği kararla işe iade, sendikal tazminat ve geriye dönük hakların alınmasını yasal olarak, 173 gün süren eylem ve direnişleri sonucunda kazandılar.

Mahkeme, iş müfettişleri ve bilirkişi raporlarını dikkate alarak, işverenin işçilere 12 aylık

brüt maaş ve 4 aylık boşta geçen sürenin ödenmesine karar verdi.

İşçiler, “Bu direnişe ilk günden beri omuz veren bütün dostlarımıza teşekkür ediyor, bütün sağlık çalışanlarını da haklarına, emeklerine, geleceklerine sahip çıkmaya, taşeron köleliğine karşı mücadele etmeye çağırıyoruz.” dediler.

BEDAŞ

BEDAŞ işçileri, 292 günlük direnişlerine son verdiler. İş güvenliği önlemlerinin alınmasını istedikleri için işten çıkartılan enerji işçileri, yapılan görüşmenin olumlu sonuçlanması sebebiyle BEDAŞ Genel Müdürlüğü

önüne kurdukları direniş çadırlarını kaldırdılar. Toplantı sonunda açıklama yapan işçiler, “Sendika ve BEDAŞ yetkilileriyle yapılan son görüşmede, çözüme yönelik olumlu yaklaşımlar sonucu işten çıkartılan işçilerin tekrar işe alınmasına yönelik bir süreç başlattık. Bu gelişme sonunda direnişimizin 292.gününde çadırlarımızı kaldırmış bulunuyoruz. Konu ile ilgili tüm gelişmeleri kamuoyuyla paylaşmaya devam edeceğiz.” dediler.

FSM Hastanesi

FSM (Fatih Sultan Mehmet Hastanesi)’de çalışan 4 kadın işçi, DİSK Gıda-İş sendikasına üye ol-

dukları için 63 gün önce taşeron firma tarafından işten atıldılar. 63 gün hastane bahçesinde sürdürdükleri direniş sonunda, sendika, hastane yönetimi ve firma temsilcilerinin yaptığı görüşme sonunda işlerine geri döndüler. Sendika yetkilileri, işçilerin taleplerinde anlaşmaya varıldığını, kazanılan mücadelenin hastanede çalışan tüm sağlık emekçilerinin ortak mücadelesi ve dayanışması sonunda gerçekleştiğini dile getirdiler. İşten çıkartılan Diren Turizm işçilerinin, hep yanlarında olduklarını söyleyen FSM işçileri, “Bize hep destek oldular. Onların da sevinçli haberlerini almayı bekliyoruz. Sevinçliyiz, mutluyuz, örgütlüysek güçlüyüz.” dediler.

Nestle Gıda

Nestle Gıda Fabrikası’nda, bulundukları sendikayı değiştirerek Tek-Gıda İş sendikasına geçtikleri için işten atılan 23 işçinin 11 aylık direnişi tüm baskılara rağmen devam ediyor. Yaklaşık bin işçinin

çalıştığı fabrikada, sendika değiştirdikleri için işten atılan işçiler, polis baskılarına aldırış etmeden, kararlılıkla direnişlerine devam ediyorlar.

Fabrika önünde gerçekleştirdikleri bir haftalık açlık grevinden de bir sonuç alamayan işçiler, en son eylemlerini de fabrika servislerinin önüne yatarak gerçekleştirdiler. Eylemde gözaltına alınan 10 işçi daha daha sonra serbest bırakıldı. Serbest kalan işçiler, fabrika önünde gerçekleştirdikleri eylem sonrası, sendika temsilcile-

riyle birlikte ikinci kez gözaltına alındılar.

Gözaltılardan sonra açıklama yapan sendika temsilcileri, “Yaklaşık 11 aydır süren bir ekmek mücadelesinde, Nestle’den haksız yere atılan işçi kardeşlerimizin uğradığı haksızlığın telafi edilmesini istiyoruz. Artık haksız yere işten atılmalara dur deme vaktidir, artık bu ülkede emek ve alınterinin o kadar ucuz olmadığını anlatmanın ve birleşmenin vaktidir.” dediler.

Halklar Arasında Savaşa Hayır

1980’lerde başlayan Yugoslavya’nın parçalanma süreci, 2000’li yılların sonunda 7 ayrı devlete bölünerek devam ediyor. Emperyalist güçlerin ve NATO’nun askeri, siyasi müdahaleleriyle 20 yıl süren savaşlar sonucu Yugoslavya emperyalist devletler arasında paylaşıldı.

Paylaşım, emperyalist güçlerin çıkarları uğruna halklar birbirine düşürülerek ve savaştırılarak gerçekleşti. Tabii ki bu durum bugünkü güçler dengesini yansıtmaktadır ve geçicidir. Güçler

dengesindeki bir bozulma, emperyalizm koşullarında yeniden

bir paylaşımı zorunlu kılmaktadır. Bölge halklarının iç içe oluşu

da emperyalist savaş silahını çok daha olanaklı hale getiriyor. Büyük bir savaş için küçük bir kıvılcım yetiyor.

2015 yılı başında Kosova’da başlayan ekonomik temelli protestolar, Sırlara yönelik bir saldırıya dönüşmeden, hükümet güçleri tarafından durdurulmuştu. Mayıs ayı içinde Makedonya’nın Kumanova kentinde, silahlı bir grup ve polis arasında çıkan çatışmada 8’i polis 22 kişinin öldüğü medyada yer aldı. Makedon, Sırp ve çoğunlukla Arnavut nüfusun yaşadığı kentte, bir savaş geriliminin ya-

şandığı belirtiliyor. İçişleri Bakanlığı, polisle çatışmaya girenlerden bazılarının lağvedilen Kosova Kurtuluş Ordusu mensubu olduğunu duyurdu.

İki milyon nüfuslu Makedonya’da 500 bin Arnavut’un yaşadığı bildiriliyor. 2001 yılında da Arnavut ayrılık yanlısı gruplar ve Makedon silahlı güçleri arasındaki çatışmalarda 250 kişi yaşamını yitirmişti. O dönemde yapılan anlaşmayla Arnavutlara daha fazla yetki verilmesi sonucu çatışmalar son bulmuştu.

En son 22 kişinin ölümüyle so-

nuçlanan çatışmayı muhalefet, bir kurmaca olarak değerlendiriyor ve bir çok gazeteci ve muhalifin telefonlarını dinleme iddialarını ise, örtbas etmek için iktidarın operasyon yaptığını iddia ediyor. Basını susturmak ve insan hakları ihlalleriyle suçlanan Nikola Gruvski Hükümeti’nde, gerçekleşen protestolar sonucunda İçişleri ve Ulaştırma Bakanı ile İstihbarat Şefi’nin istifaları, olayların başlangıcı ve sonuçları açısından Türkiye’de yaşananları anımsatıyor.

“Eğitim Satılamaz!”

Şili’de yıllardır öğrenci hareketinin temel taleplerinden birisi parasız eğitim. Zengin ailelerin çocukları rahatça yurtdışında eğitim alabiliyorken devlet okullarında okumak zorunda kalan yoksulların yüksek miktarda harçlar ödüyor olmaları, ülkedeki yolsuzluklar ve eğitimdeki reform istemi bu talebin arkasında yatan temel etmenler olarak sıralanabilir.

Parasız eğitim talebi ile yaklaşık 9 yıldır kararlı bir mücadele yürüten Şili’li öğrenciler mücadelelerini bir kazanımla sürdürüyorlar. Eylemlerin nihayetinde eğitimin kademeli olarak ücretsiz hale getirilmesi kararı alındı.

Cumhurbaşkanı Michelle Bachelet, gelecek yıldan itibaren yaklaşık 260 bin öğrencinin ücretsiz yükseköğrenim göreceğini açıkladı. Kongre’de yaptığı konuşmada Bachelet, 2016 itibarıyla yoksul ailelerden gelen üniversite öğrencilerinin yüzde 60’ının, 2017 yılında yüzde 70’inin ve 2020’ye

kadar da yüzde 100’ünün ücretsiz eğitimden yararlanmasının planlandığını açıkladı. Şili hükümeti bunu meclisten geçirdiği bir yasa ile de kanunlaştırdı. Mali reformlarla eğitime her yıl 8,3 milyar dolarlık bir pay ayrılacağını bildirdi.

Öğrencilerin eylemleri ve mücadeleleri, eğitimde reform talebiyle devam ediyor. Hatta cumhurbaşkanının yukarıda belirttiğimiz açıklaması esnasında binlerce öğrenci parlamentoya yakın bir

yerde gösteri düzenliyordu.

Şili’li eylemciler kazanımlarıyla bize öğrenci hareketi açısından önemli bir deneyim bırakıyor. Bu kazanım Türkiye’de de öğrenci hareketinin gündemini en fazla meşgul eden parasız eğitim talebi açısından oldukça mühim. Bu anlamda Şili’deki deneyim, Türkiye’deki öğrenci hareketine ışık tutmakta ve önemli bir deneyimi önümüze koymaktadır.

ON'lar

Asla Kendilerini Düşünmediler

Yusuf Erdem

Devrimci bir işçi, devrim mücadelesinde vurulur. Başka bir komünist işçi yoldaşı, onu toprağa verirken mezarı başındaki devrimci kitleye şu özlü tümceyle seslenir: “Yoldaşlar, o asla kendini düşünmedi!”

Ne zaman Deniz ve arkadaşlarını, Mahir de aralarında Kızıldere’de devlet katliamında yitirdi-ğımız ON’ları, İbrahim’leri, Sinan’ları... düşünsem, hep o tümceyi haykırmak isterim: “Yoldaşlar, onlar asla kendilerini düşünmediler!”

Ve tümü de yaşıtlarım olan, tümü de çok genç yaşta, devrim kavgasında elde silah savaşırken ya da darağacında can veren bu yoldaşların, bu ölümsüz ölümlerimizin anıları önünde şu duygu ve düşüncelerimi seslendirmek, herkesle paylaşmak isterim:

Yoldaşlar;

Onların kısa ömürlerinin her anı devrim mücadelesiyle geçti; tarihin temposunun alabildiğine hızlandığı, 68 devrim fırtınasının dünyanın tüm büyük kentlerini sarstığı bir dönemde mücadele ettiler; geceleri gecelere, gündüzleri gündüzlere sığmadı. Onlar, yaşamalarının her gününde, her dakikasında işçileri, emekçileri, yani ezilen ve sömürülenleri düşündüler; onların acılarını ve özlemlerini yüreklerinin ta içinde hissettiler. Onlar bütün

bir dünya ölçeğinde emperyalist kapitalizmin pençesine düşmüş tüm ezilen halkları düşündüler; halkların emperyalist haydutlara karşı verdikleri kurtuluş mücadelelerini desteklediler, kazandıkları zaferlerden kıvanç duydular. Onlar, dünyanın hangi köşesinde olursa olsun, zalimlerin zulmü altında inleyen bütün mağdur ve mazlumların acılarını iliklerinde kemiklerinde hissettiler.

Onlar devrimi çok sevdiler; hep Türkiye ve Ortadoğu devrimine, dünya devrimine kafa yordular, devrim sürecinin hızlanması için mücadele ettiler. Her biri kendilerini hiç esirgmeden devrim mücadelesine sınırsızca adanmış inançlı devrimcilerdi.

Bu yoldaşlar çok iyi biliyorlardı ki; insanları insanlıktan çıkaran bu çarkın bütün kötülüklerinin temelinde kahrolası burjuva özel mülkiyet düzeni, yok

olası emperyalist kapitalizm yatmaktadır. Kâr, vurgun, rant, sömürü ve soyguna göre kurulmuş bu düzeni mutlaka yıkmak, yepyeni bir dünya kurmak gerekir. “Mademki insanı, içinde yaşadığı toplumsal koşullar şekillendirmektedir, o halde bu koşulları en insani biçimde yeniden şekillendirmek gerekir.” diye düşünüyorlardı.

Bu devrim kuşağının erişilmesi güç büyük düşleri vardı; en insanca yüce düşüncelere sahiptiler: Tüm baskı ve zulümlerin yok edildiği, sömürü ve sınıfların ortadan kalktığı, paranın beş para etmediği, silahlanma yarışları ve savaşların yeryüzünden silindiği, tüm sınırların anlamını yitirdiği ve halkların, tüm çeşitlilik taşıyan kültürleriyle barış içinde birlikte yaşadığı ve insanın kendisinin de bir parçası olduğu doğa ve doğal yaşamla uyum içinde ömür

sürdüğü ... yaşanası bir Türkiye, Ortadoğu ve dünya istiyorlar, bu uğurda savaşıyorlardı.

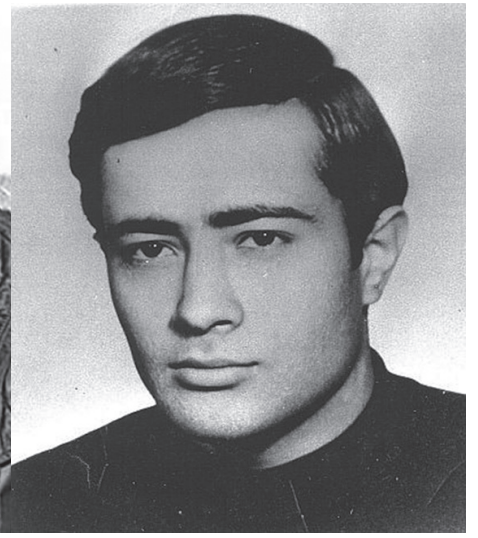
Onlar çocuklarımızın ve gelecek kuşakların bolluk içinde, sevgi ve oyuna doyararak büyüdüğü; her bireyin kendisini tam bir özgürlük ortamında bir bütün olarak gerçekleştirebildiği; yani tüm yeteneklerinin çok yönlü olarak ve son sınırına kadar serpilip çiçeklendiği... bir büyük insanlık düşünüyü gerçeğe dönüştürecek bir devrime kendilerini adadılar; büyük bir cüretkârlık göstererek elde silah bunun için savaştılar ve bu yüce dava uğruna çok genç yaşta toprağa düştüler. Ve türkülerini yarım kaldı.

Evet, türkülerini yarım kaldı; ama müthiş bir devrimci kopuşu da gerçekleştirdiler; emperyalist kapitalizme ve işbirlikçi burjuvaziye karşı, onun ordusuna, devletine ve sömürü düzenine karşı cüretkâr bir başkaldırı geleneğinin temellerini attılar.

Hiç kuşku yok ki, Anadolu halklarının bu en özverili, en yiğit evlatları yaşanası özgür bir komünist dünya kavgamızda bütün bir devrim süreci boyunca, bütün kuşaklara eşlik edecekler, mücadeleye güç katacaklardır.

Yarım kalan türkülerini tamamlamak, yani düzene ve devlete karşı cüretkâr başkaldırı geleneğini yaşatmak; devrimci ruhu işçiler, emekçiler, gençler ve kadınlar arasında kökleştirip kitleselleştirerek devrimi zafere ulaştırmak genç kuşakların kutsal ödevidir.

Bu genç kuşakların bugün için bir başka ödevleri de bu öncülerin devrimci kişiliklerini, temiz adlarını, onları sahiplen-

meye çalışan tüm burjuva akımların tasallutundan korumaktır. Yani günümüz devrimcileri, adlarından başka solla, devrimcilikle, sosyalizmle, komünizmle ilgisi olmayan ulusalcı utangaç nasyonalistlerin; “devam ettiricileriyiz” (ki elbette gerçekten de-vamcılarını olan gerçek devrimcilere saygılar) diyen liberalerin ve her çeşit küçük burjuva solculuğunun devrimci değerlerimizi kirletmelerine izin vermemelidirler. Bu baylara, bu ulusalcı-milliyetçilere, ya da liberal ruhsuzlara; bu ölümsüz ölülerimizimizin mücadeleye hangi anlayışla ve hangi noktadan başladıkları değil; kısa devrimci ömürleri içinde nelerden koştukları, neleri geride bıraktıkları ve devrim anlayışında hangi evrensel düzeye yükseldikleri gösterilmelidir. Yine onlara genç yaşta yitirdiğimiz bu devrimcilerin nasıl bir cüretkârlıkla burjuvaziye, onun devletine ve sömürü düzenine karşı tam cepheden bir ihtilalci başkaldırı geleneğinin temellerini attıkları hatırlatılmalı ve kendilerinin de bugün hangi güvenli sularda kulaç attıkları sorgulanmalıdır.

Deniz’in korkusuzca yürüdü-

ğü darağacında inançla haykırdığı aşağıdaki sloganlar, onun ve arkadaşlarının ulaştığı enternasyonalist devrimci düzeyi ve bize bıraktıkları asıl vasiyetlerini göstermektedir:

“Yaşasın tam bağımsız Türkiye! / Yaşasın Marksizm – Leninizm yüce ideolojisi! / Yaşasın Türk - Kürt halklarının kardeşliği! / Yaşasın işçiler, köylüler! / Kahrolsun emperyalizm!”

Evet Yoldaşlar; Denizler, Yusuflar, Hüseyinler, Sinanlar, İbrahimler, Ulaşlar, Mahir de içlerinde Kızıldere’de katliamcı devlet eliyle öldürülen ON’lar; hep devrimi düşündüler, işçileri ve emekçileri, ezilen halkları, dünyamızın ve çocuklarımızın geleceğini düşündüler. Ve elbette kavgada düşen, işkence altında can veren, sakat kalan, düşman sınıfa esir düşen yoldaşlarını düşündüler. En çok da sonunda yenik düşseler bile Devrimci bir başkaldırı geleneğini başlatmayı düşündüler, bunu çok istediler ve başardılar.

Fakat Yoldaşlar, onlar asla kendilerini düşünmediler!

Bayrakla Türkiyelileşme!

Zafer Soylu

"Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır!" der Mithat Cemal Kuntay, ünlü bir şiirinin dizisinde. Kendisi haklıdır çünkü bayraklar, binlerce emekçinin, binlerce yoksul gencin sözde vatan, bayrak uğruna hem kendi kanının dökülmesi hem de başka emekçilerin ve yoksul gençlerin kanını dökmeleriyle bayrak olmuşlardır. Bayrak, yoksulları savaşımlara yollayan bezirganlar, tefeciler, patronlar için sözde çok kutsal olsa da hiçbir zaman paradan daha değerli olmamıştır. Bayrak sadece patronlar adına ölen ve öldüren yoksullar için kutsal olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti için bayrak çok önemlidir. Anayasa ile beraber sıkı önlemlerle korumaya alınmıştır ve Türk bayrağı motifli bir balon dahi yapsanız suç işlemiş olabiliyorsunuz. Devlet için bu denli kurucu öge niteliği taşıyan bayrak, haliyle şoven bir eğitim sistemi ile de çocukların kafalarına kazınarak, kutsallaştırılıyor. Dolayısıyla da Türkiye'de ulusal bayrak birleştirici özellik taşımaktan çok şovenizmin kitlelerin bilincinde korunmasını sağlayan bir sembol olarak ortaya çıkıyor.

Türkiye'deki devrimci hareketin geleneksel olarak en önemli ve devrimci reflekslerinden birisi; Türk ulusal bayrağının kitlelerin bilincindeki şovenizmin inşasını sağlamlaştıran sembolik değerinin farkına varılması ve bayrağın reddedilmesidir. Devrimci hareketler genel olarak Türk bayrağını bir birleştirici unsur olarak görmekten çok onu şoven duyguları körükleyen bir sembol olarak görmüştür. Özellikle 90' yılların başından itibaren yükselen Kürt ulusal hareketinin yükselmesiyle hem Türkiye devrimci hareketi hem de Kürt hareketi Türk bayrağı ile arasına derin bir kırmızı çekmiştir. Çekilen bu derin kırmızı

çizgi sadece bir bayrağa tepki duymanın ötesindedir. Türk bayrağı daha bu ülkenin kuruluşundan itibaren, kırmızı rengini, T.C. tarafından katledilen devrimcilerin ve başta Kürt halkı olmak üzere ezilen halkların kanından almıştır. Tam da bu yüzden Türk bayrağı ile araya çekilen kırmızı derin çizgi bir bayrağa duyulan tepkinin ötesindedir.

Tüm bu anlatılanları bir kenara koyarsak kitle mücadelelerinin artış gösterdiği belli dönemlerde, kimi sosyalist akımlar Türk bayrağı üzerinden belli oportünist yaklaşımlar sergileyebiliyor. 2013 senesinde Gezi ayaklanması ile beraber yüz binlerce gencin ellerinde Türk bayrakları ile ilk defa sokağa çıkması ve tepkilerini dile getirmesi kimi sosyalistlerde "Türk bayrağının özgürleştiği" gibi talihsiz açıklamaların yapılmasına yol açtı. Şoven bir eğitim sisteminde yetişerek Türk bayrağını kafalarında kutsallaştıran gençlerin, ellerine Türk bayrağı alarak meydanlarda polis veya asker karşısında kendini meşrulaştırmaya çalışmasından daha doğal ne olabilir! Ne mutlu ki, birçok devrimci yapı tarafından bu yaklaşım mahkum edildi ve Türk bayrağının değil, mücadelenin ve emeğin Türkiye halklarını birleştireceğinin altı çizildi.

Kürt hareketinin uzun yıllardır Türk bayrağı ile bir sıkıntısı yok her ne kadar kendi tabanının olsa da. Yakın yıllarda birçok Kürt parlamenter yeri geldiğinde TV programlarında ve gazete mülakatların "Türkiye'nin batısında dalgalanan bayrağın koruyucusu" olduklarını ifade ettiler. Hatta kimi Kürt parlamenterler gittikleri otelde bir Türk bayrağının bile asılı olmadığını görünce sinirlenerek kaldıkları otelle Türk bayrağı bile astırdılar.

Kobane eylemleri sırasında bir gencin, dayanamayarak yıllardır

Kürt halkının kanını renginde barındıran ve topraklarında dalgalanan bir işgal bayrağı olan Türk bayrağını indirmesi, Bir çok HDP yöneticisi tarafından provakatörlükle suçlandı. O genç yıllarca hapse mahkum edildi ve ondan bahsedilen bile yok. Tüm bunların nedeni açık çünkü Kürt hareketi Türkiyelileşmek istiyor. Hatta seçim propagandası sırasında gazetecilerin HDP mitinglerinde neden Türk bayrağı yok sorusuna Demirtaş'ın; "Mitingimize Türk bayrağı ile katılmak isteyenler gelir, mutluluk duyarız." demesinin ardından HDP mitinglerinde Türk bayrakları görülmeye başlandı. Gezi ayaklanması sonrası bayrağın özgürleştiğini söyleyen kimi sosyalistlere sert çıkan HDP'nin içerisindeki sosyalist yapıları daha iki yıl önce yapmış oldukları eleştirilerini unutup Türk bayraklı HDP mitinglerini övmeye başladılar. Zira onlara göre HDP Türkiyelileşiyordu, bunu ise yıllardır bu topraklarda devrimcileri ve Kürtlerin kanıyla beslenen bir bayrağı dalgalandırarak başarıyordu.

Ancak şu bir gerçek ki, Kürt hareketi Türkiye ile barışmak isteyebilir hatta Türk bayrağını sahiplenerek onu dalgalandırabilir. HDP Diyarbakır'da oylarını %80'lere çıkarmasının nedenini mitinglerinde Türk bayrakları sallandırmasında da görebilir. Bu Kürt halkının ve onun siyasi iradesinin tercihidir. Gel gelelim Komünistler, Gezi'de gençler Türk bayrağı sallıyor diye ya da HDP Türkiyelileşmek adına mitinglerinde Türk bayrakları sallandırıyor diye Türk bayrağı ile barışamaz, onu meşru gösteremez. Komünistler üstünde devrimcilerin ve Kürt halkının kanı olan Türk bayrağını reddetmeye devam edecektir. Türkiye halklarını, işçileri ve emekçileri Türk bayrağı değil, mücadele ve emek birleştirir.

Dipten Gelen Yeni Dalga

Mustafa Özkan

Bursa’da, otomobil sektörünün en büyüklerinde başlayıp Ankara ve Eskişehir’e sıçrayan grev dalgası, ücret iyileştirmelerini içerse de, esas olarak mevcut sendikal sisteme bir tepki olarak gelişti. 15-16 Haziran eylemi de benzer bir sendikal tepkiyle ortaya çıkmıştı. O zamanlarda işbirlikçi sendikalar sanki işçi sınıfının haklarını koruyormuş gibi tavırlarla burjuvazinin değirmenine su taşıyorlardı. Haziran’da bıçak kemiğe dayanıp asıl gücün ellerinde olduğunu anlayan işçiler, fabrika işgalleriyle başlayıp tüm İstanbul ve Kocaeli’de yaşamı durduracak kalkışmalar sergiledi. Sendikal eylem bir ayaklanmaya dönüştü. Kendiliğinden ayaklanma devrimci bilinç ve örgüt eksikliği yüzünden başarıya ulaşamadı. Ama o kadar görkemliydi ki, bugün bile burjuvazinin korkulu rüyası olmayı sürdürüyor. Elbette Bursa’da başlayan otomotiv grevi 15-16 Haziran’la kıyaslanamaz ancak yine de işçi sınıfı içinde, yeni bir kıpırdanmanın potansiyelini barındırdığı kesindir.

İşçi sınıfının üzerine bir karabaşan gibi çullanan 12 Eylül, sadece bu grev ve direnişleri yürüten sendikaları kapatmakla kalmadı, sınıf sendikacılığının da kökünü kazıdı. Sınıf mücadelesindeki yetersizlikleri pratikte ispatlanan sendikaları tamamen kapatıp yerine ya sendikasıız çalışmayı ya da göstermelik sendikaları koydu. Bu sendikalar bir nevi işveren taşeronu gibi çalıştı. Sendika yönetimleri de bu

pastadan nasiplerini aldı. Böylece yarı patron bir sendikacılık oluştu. Öyle ki yalnızca ekonomik mücadeleyle yetinen sendikalar bile aranır hale geldi. Bırakın sosyal hakları, patronun verdiği ücreti bile çok gören ve bundan dolayı da “ülke menfaatlerini düşünen” kişiler kategorisine girip ödüllendirilenler bile oldu. Ama yine de bugünkü grevler, fiili olarak işçi sınıfının önceki eylemlerinin bir devamı olmasa da, geçmişteki mücadelelerden, DGM direnişlerinden, MESS grevlerinden koparılamaz. Maden-İş öncülüğünde yürütülen bu eylem ve grevler işçi sınıfı ne kadar gerilemiş olursa olsun toplumsal hafızadan silinmez.

İşçi sınıfı 12 Eylülle birlikte bir yandan sendikasızlaştırılırken bir yandan da devlet denetimindeki sendikaların cenderesine alındı. İşte bunlardan biri 12 Eylül öncesi ırkçı faaliyetler yürütmek için kurulan dar kapsamlı bir sendika olan Türk Metal Sendikasıdır. 12 Eylül faşizmi ve devamındaki iktidarlar sayesinde palazlandırılıp büyütüldü. Küçük işletmelerde zaten sendikanın adından söz ettirilmezken, bu tür büyük işletmelerde özellikle işçiler bu sendikalara yönlendirildi. Başka sendika isteyen ve öneren işçiler ya işten atıldı, ya da dövülmelere varan saldırılara maruz bırakıldı. Öyle ki çeşitli adlar altında (prim v.b) işçilere farklı ücretler verilerek yan yana gelmeleri engellenen sistemler kuruldu. Aynı sektörde, aynı işi yapan işçiler farklı işkollarında çalışıyormuş gibi bölündüler ve

ayrı toplu sözleşme düzenine tabi tutuldular. Bu sözleşmelerle işçilere bilinçli olarak farklı ücretler önerilip kabul ettirildi. Sosyal haklar yerine işe bağlılık söylemleriyle fazla çalışmanın erdemleri anlatıldı ve kabul ettirildi. Yasal izinler bile çeşitli gerekçelerle kullanılmamaya çalışıldı. Haftalık çalışma saatleri uzatıldıkça uzatıldı ama bu ülkenin ali menfaatleri üzerine güzellmelerle bezeyerek yapıldı. Örneğin,.. Sanki aldıkları döviz işçinin cebine giriyormuş gibi, “bilmem ne kadar ihracat yapıyoruz bu da ülkemize döviz sağlıyor” safsataları ile işçi sınıfı uyutuldu. İşçilerden “milliyetçilik gereği” uluslararası sermayeye karşı yerli sermayenin desteklenmesi istendi.

Şüphesiz otomotiv grevi bir anda ortaya çıkmadı. Farklı birimlerde çalışan işçilerin sözleşmelerinde saat başı 2 TL’lik fark elbette patlama noktasıdır ama asıl mesele yıllardır işçi sınıfına giydirilen deli gömleğinin yırtılmasıdır. Artık bıçak kemiğe tekrar dayanmıştır. Ya bıçağı bir sillede kapıp ele geçireceksiniz, ya da her kıpırdanışınızda bıçağı böğrünüzde hissedeceksiniz..Durum bu mertebeye gelmiştir ve işçiler yine herkesi şaşırtan bir eyleme imza atmıştır. Bu direniş işçi sınıfının doğrudan direnişidir. İşçi sınıfı Türk Metal’e öfke duyarken diğer sendikaları da kabul etmemektedir. Bu zannedildiği gibi apolitik bir tavır değil, yeni bir durumdur. Kısacası herkes bundan sonrasının eskisi gibi olmayacağını farkına varmalıdır.

Bu bağlamda hükümetin ve

devletin bakışı çok önemlidir.. Ama onlar bu işin farkında bile değiller gibi davranıyorlar.Örneğin Hükümetten kem kümler dışında Ali Babacan’ dan zırva denilecek, ama tam da devletin iç yüzünü deşifre eden bir açıklama geldi..”İdeolojiden arındırılmış iş gücü yaratmalıyız”..Ne demek;Dünya görüşü olmayan işçi sınıfı olmalı..Yani ekonomik kazanımlar falan hikaye..Politikleşmenin önünü kesmemiz gerek.. Ama artık böyle olması olası değil diyebileceğimiz günler geliyor sanırım.

Sendikaların bakışı da önemlidir ama onlarda işin nerelere vardığının farkında değiller.Kendilerini işçi sınıfı örgütü sayan sendikalar şaşkınlık içinde,“bunlar da nereden çıktı,biz ne güzel kavgalı kavgasız kongrelerimizi yapıyorduk,onları ne güzel de yönetiyorduk; dolayısıyla da yarı patron yaşayıp gidiyorduk” diyorlar.Anlamak istemiyorlar işçi sınıfının yakınında olanlara ihtiyacı olmadığını.. Yakınında değil,

yanında olanlara ihtiyacı var. Fabrika içindeki örgütlenmelere ihtiyacı var işçilerin.. İşçiler fabrika içinden söz ve karar hakkına sahip olmak istiyor.İşbirlikçi sendika istemiyor işçi sınıfı.. Artık sendikalar kafalarını kumdan çıkarıp fabrika içlerine bakmak zorundadır. Artık sendikalar yalnızca pazarda domates satar gibi patronla ‘olmaz beş lira, hadi dörtte anlaşalım’ benzeri kısır sözleşmelere odaklanmamalıdır.Çünkü eğer sendikalar sınıf örgütüyse,işçi sınıfının ekonomik,politik,yaşamsal tüm gereksinimlerinin savunucusu olmak zorundadır..

İşçi sınıfı açısından çok önemlidir bu direnişler.Çünkü tabandan gelen özgüvenle, kendi örgütlerine de kafa tutarak gerçekleştirilmiştir bu eylemler..Artık tarihe bir not daha düşölüp gizemli bir sayfa daha açılmıştır.Anlaşma sağlansın sağlanmasın, şimdiden önemli bir yengi almıştır işçi sınıfı..Bundan sonra fabrika içlerinde kendi önderlerini oluşturacaktır işçiler..

Burjuvazi açısından yenilgilere

alışma zamanıdır artık.İtibarsızlaşmıştır yemleyip palazlandırdıkları çakma sendika ve sendikacılar..Eskisi gibi olmayacaktır artık dikensiz gül bahçeleri...Yani bir araç ücreti ödeyip, bin araç imal ettiremeyecek sektör patronları bundan sonra ..Artık Bursa 15 Mayıs’ da başlayıp haftalar süren işçi direnişleriyle anılır olacak.. Asıl önemlisi ise çağdaş köle düzeninden bir tuğla daha kopmuş olacak..

Sosyalistler, komünistler ise artık’ yine hazırlıksız yakalandık’ yakınmalarından vazgeçip işçi sınıfı ve örgütlülüğü adına ne yaptığını, ne yapacağını düşünmeli en azından... Çünkü işçi sınıfının asıl sorunu politik örgütsüzlüğüdür. Kendine sosyalistim, komünistim diyenler tuzu kuru küçük burjuva siyasetleri örgütlemeyi bir yana bırakıp, işçi sınıfının örgütlenmesine omuz vermelidir. En önemlisi de komünistlerin birliği sağlanıp, işçi sınıfının politik örgütü olan Komünist Parti oluşturulmalıdır...

Soykırım'a Uzanan Uzun Yol -2-

Murat Sağlam

Soykırımı Doğru

Bütün halkların tarihinde savaşlar ve bu savaşların yol açtığı katliamlar, yağmalar ve el koymalar vardır. Ancak 1915'de olanlar egemenlerin halklara dayattığı bu savaşlardan farklı bir yerde duruyor. Soykırım Osmanlı tarihine yabancı değildir. 16. Yüzyılda yaşanan Alevi soykırımı hatırlardadır.

1915 yılında "Gayrı Müslim" olarak adlandırılan Ermeni, Asuri (Süryani, Kildani ve Nasturiler) ve Pontus'lulara uygulanan tehcir, Osmanlı egemenleri ve iktidara talip olan genç Türk burjuvazisinin iddia ettiği gibi "savaşta güvenilmezlere" karşı uygulanan bu tedbir, Fransız ve İngiliz burjuvazisiyle işbirliği yapan "güvenilmezlere" duyulan bir tepki, onların 'ülkenin bölünmez bütünlüğüne kastetme' olarak adlandırıldığı ulusal kurtuluş mücadelelerinin bastırılması için başvurulacak askeri önlemler değil, tersine çok daha önceden karar verilen ve adım adım uygulamaya konulan bir soykırımdır.

Soykırımı nasıl karar verildiğini, nasıl hazırlanıp uygulamaya konulduğunu anlamak için 1800'lerin başına, imparatorluğun çözülme ve dağılma sürecine, halkların ulusal kurtuluş mücadelelerine ve egemenlerin bunlara karşı verdikleri tepkilere, yönedikleri ittifaklara ve başvurdukları önlemlere bakmamız gerekiyor.

Çözülme sürecine giren imparatorluk 19. Yüzyıl başında ilk darbeyi Sırp özerkliği ve Yunan bağımsızlığıyla aldı. Osmanlı yönetiminin buna (bu çözülmeye) tepkisi, devletin modernizasyonu oldu.

Öngörülen, adalet ve eşitliğe dayalı bir yurttaşlık temelinde devletin merkezileştirilmesiydi.

1830'lu yıllarda Osmanlı'yı çözülmeye ve dağılmadan kurtarmak amacıyla başvurulacak modernizasyonun, 19.yüzyılın son çeyreğine gelindiğinde beklenen sonucu vermediği görüldü. Birbiri ardına yapılan reformlarla Osmanlı'yı Osmanlıcılıkla (adil ve eşit yurttaşlık) kurtarma girişimi, gerek Müslüman halkın adalet ve eşitlik sistemine duyduğu tepki, gerek ulusal kurtuluş mücadelelerinin sürmesi ve gerekse emperyalist müdahalelerin yarattığı rahatsızlıklar nedeniyle başarısızlığa uğradı.

Ulusal kurtuluş mücadelelerinin Yunan, Bulgar, Sırp, Arnavut, Romen, Makedon, Ermeni ve Pontus'lardan sonra Kürt ve Özellikle Arap halklara yayılması, 1831'de Mısır valisi Mehmet Ali'nin başlattığı isyanın diğer Arap Halkları (Suriye, Lübnan, Filistin) tarafından desteklenmesi ve başarı kazanması, Osmanlıcılıktan sonra İslam'a dayalı birlik stratejisine sürpriz ve ağır bir darbe oldu.

1877 Osmanlı – Rus savaşı ve savaş sonrası imzalanan Berlin Anlaşması, dağılmaktan kur-

tulmak için birçok yolu deneyen Osmanlı için bir dönüm noktası oldu. Yenilgi sonrası Rusya'yla imzalanan Ayastefanos Anlaşması, Osmanlı devletinin kaçınılmaz sonunun adeta erken bir ilanıydı. Osmanlı bu ağır yenilginin çöktürücü sonuçlarından emperyalist devletlerin, Almanya, İngiltere, Fransa ve İtalya'nın devreye girilmesiyle imzalanan Berlin Anlaşmasıyla geçici olarak kurtarıldı.

Berlin Anlaşmasıyla Osmanlı devletinin paylaşımında yeni bir dönem açıldı. Osmanlı'yı Rusya'nın elinden kurtarmak için anlaşmaya dahil olan devletlerden İngiltere, Kıbrıs'ı ve Mısır'ı (1883) topraklarına kattı. Fransa, yeni bağımsızlığına kavuşan Romanya'nın, Avusturya-Macaristan Bosna-Hersek'in hamiliğini, anlaşmaya evsahipliği yapan ve sömürge sahipliği bakımından en "fakir" ülke olan Almanya, Bağdat demiryolu ile, Ortadoğu'ya sarkmanın olanağını elde etti. Eli boş kalan İtalya ise kendi payını yıllar sonra (1911) Libya'yı işgal ederek aldı.

Osmanlı'nın Arnavutluk ve Makedonya dışında Doğu Avrupa ve Balkanlardan kovulması ve Mısır'ın kaybı, imparatorluğun çevreden "merkeze" (Doğu Trakya, Anadolu, Mezopotamya'dan oluşan bölge; bu bölge daha sonra Misak-ı Milli olarak adlandırıldı) doğru büzüştüğünü, çevrenin kopmasıyla tehlikenin "merkeze" doğru ilerlediğini ortaya koydu.

Çevredeki kayıplar Osmanlı devletinin bütün dikkatini "mer-

keze” çevirmesine yol açarken, Osmanlıcılık ve İslamcılığa ağır bir darbe indiren Berlin Anlaşması, aynı zamanda Osmanlı yönetimi için yeni bir “kurtuluş” umudunun güçleri ve koşullarını da oluşturdu. Berlin Anlaşması, anlaşmanın öngördüğü adil ve eşit yurttaşlık vaatleri tümüyle kağıt üzerinde kalsa da, içerdiği maddeler ve verdiği mesajla yeni bir çatışma ve yeni bir ittifakın yolunu açtı. Anlaşmanın 61. Maddesinin, Kürtlerin de yoğun olarak yaşadığı altı ili (Diyarbakır, Bitlis, Van, Harput, Erzurum) Ermeni illeri olarak tescil etmesi ve Ermenilere bu illeri kapsayan bir özerkliği vadedmesi, ayrıca Ermeni ve diğer Hristiyanların (Asuri) Kürt ve Çerkez çetelerden korunmasının talep edilmesi, Kürtlerle Ermeniler arasında yeni bir çatışmanın fitilini ateşledi. Bu durum Osmanlı devletine, Ermeni ulusal kurtuluş mücadelesine karşı yeni bir manevra olanağı sundu. Osmanlı yönetimi 1839 – 46 yılları arasında Kürt beyliklerinin tasfiyesiyle bozulan Osmanlı - Kürt ilişkilerini onarma ve en önemlisi de Kürt aşiretleriyle Ermeni karşıtlığı temelinde yeniden ittifak kurma olanağını elde etti.

Kürt beyliklerinin tasfiyesi sonrasında Kürt ulusal mücadelesi liderliğinin dini liderlere (Nakşi şeyhlere) geçmesi ve bu dini liderlerin büyük çoğunluğunun Osmanlı yöneticileriyle aynı mezhebe (Sünni İslam) mensup olması, ittifaka dini bir temel kazandırdı. Böylece Osmanlı, ittifak kurduğu Sünni aşiretlerle Kürt ulusal mücadelesini de denetim altına almış oldu.

Bölgede yaşayan “ Gayrı Müslimleri”, Ermeni, Süryani, Kildani, Nasturileri hedef alan bu Sünni ittifak, 19. yüzyılda yaşanan Osmanlı – Rus savaşları sırasında uğradıkları katliam ve soykırımlar

yüzünden Osmanlı topraklarına göç etmek zorunda kalan ve Ermeni ve Asurilerin yaşadıkları bölgelere Müslüman nüfusu güçlendirmek üzere yerleştirilen tatarlar, Çerkezler ve Lazların katılımıyla güçlendirildi.

1858’de Osmanlı toprak rejimini değiştiren ve elkoyma, mülke geçirmeyi olanaklı kılan yeni mülkiyet nizamnamesinin yürürlüğe girmesi Müslüman halkın (Kürtler, Çerkezler vb.) yağma ve el koyma amacıyla katliamlara katılmasının kapısını araladı. Böylece Osmanlı yöneticileri, ordu, zabıta, aşiret liderleri ve halk arasında bir suç ortaklığı oluşturuldu.

Bu ittifak 1891’de kurulan Hamidiye Alaylarıyla askeri bir nitelik kazandı. İttifak, baskılar, yağmalar, el koymalar, katliamlarla beslenerek adım adım soykırımı hazırladı.

Hamidiye Alayları ve Ermeni Pogromları

Rus kazak birliklerinden esinlenerek kurulan ve Abdülhamit’in isminden dolayı Hamidiye ismi verilen alaylar, 1891’de doğrudan Abdülhamit’e bağlı özel birlikler olarak örgütlendi. Resmi evrakta Rusya ve İran’a karşı kuruldukları yazılsa da, asıl kuruluş amaçları, Kürt bağımsızlık hareketlerinin denetim altına alınması ve Ermeni bağımsızlığının önlenmesiydi. Hamidiye alayları, sayıları 512 – 1152 arasında değişen 50’yi aşkın alaydan oluşuyordu. Bu da ortalama bir hesaplama 40-45 bin kişilik bir ordu demekti. Her bir alaya, aynı zamanda aşiret lideri olan şeyhler, miralay (albay) rütbesiyle komuta ediyordu.

Birden fazla alay çıkaran aşiretlerde, şeyhlerin oğulları alay komutanı olarak görev alıyordu. Her alayda ayrıca bir ordu subayı vardı. Alaya dâhil olan aşiret mensupları silahlı ve üniforma-

lıydı. Her aşiret ayrı bir üniforma kullanıyordu. Alaylar, askeri hizmet ve vergiden muaftılar; özel hukuka tabi idiler. Aşiret liderlerinin çocukları İstanbul’da kurulu Mekteb-i Aşiret okulunda askeri ve dini eğitim görüyorlardı. Ayrıcalıkları, sadece yaptıkları işlerle sınırlı değildi. Aşiret liderleri dini vaaz verme hakkına sahiptiler. Vergi toplama da onların sorumluluğundaydı. Alaylara komuta eden aşiret liderlerinin, aynı zamanda “vergi memurları” olmaları, pratikte, Ermeni, Asuri (Süryani, Kildani, Nasturivb.) “Gayrı-Müslim” halklar üzerinde, ikili bir vergi sistemi uygulamasına dönüştü. Aşiretler hem devlet ve hem de kendileri için vergi topladılar. Bu durum, ayaklanma ve isyanlarda öteden beri önemli bir rol oynayan ekonomik faktörlerin, etkisini daha da güçlendirdi. Çifte vergi, birçok ayaklanmanın başlama nedeni oldu.

Alayların sahip oldukları bu ayrıcalıklar, alayları yaygınlaştırmak ve özellikle alaylara katılmayan Ezidi, Alevi Kürtler ve diğer Kürt aşiretleri üzerinde baskı kurmak için kullanıldı. Bu iki grupta da, alayların yoğun baskılarına ve devletin Sünnilileştirme girişimlerine maruz kaldılar.

Kuruluşu, Kuran ve sancak teslimiyle gerçekleşen, alaylara verilen eğitimin özünü Sünni İslam öğretisi oluşturuyordu. Bu öğretilerde Abdülhamit, Kürtlerin hamisi (Bâve Kurdan), aşiret şeyhleri de onun Kürdistan’daki temsilcileriydi. Osmanlı Kürt aşiretleriyle kurduğu bu ittifakla sadece Ermeni ve Asurilere karşı katliamlar düzenleme, mal ve mülklerini gaspetme, bölgeden göçe zorlama ve nihayet soykırımı uğratma olanağını elde etmekle kalmadı, aynı zamanda aşiretler vasıtasıyla Kürtleri asimile etme, aşireti aşiretete karşı kullanma yoluyla Kürt

bağımsızlık mücadelesini de denetim altında tutma olanağını elde etti. Aşiret liderleriyle Osmanlı yönetimi arasında oluşan bu suç ortaklığı Osmanlının yıkılmasından sonrada devam etti. Kürt Özgürlük Mücadelesine karşı devletin kurduğu koruculuk sistemiyle eski ittifak bugüne taşınmıştır.

1878 Berlin anlaşması öncesinde bölgede yaşayan halklar (Kürtler, Ermeniler, Asuriler) arasında belirli bir denge oluşmuştu. Zaman zaman bozulan denge halklar arasında çatışmalara yol açsa da, bu çatışmalar kısa sürede yerini yeni bir dengeye bırakıyordu. Osmanlı - Kürt aşiret ittifakı ve Hamidiye alaylarının devreye girmesinden sonra mevcut denge Kürtler lehine köklü olarak değişmekle kalmadı, aralarındaki savaş ve çatışmaların niteliği de değişti. Daha önce kadın ve çocuklara dokunulmaz, gaspedilenlerden geri kalanlar yakılıp yıkılmazken, ittifakla birlikte her türlü savaş yöntemi mubah hale geldi. Kadınlar, çocuklar öldürüldü, gasplarla yetinilmedi, her şey yakılıp yıkıldı.

Alaylar ilk görevlerini Bitlis Sason'da yerine getirdiler. 1894'te Sason Ermenileri, Hınçak Partisi önderliğinde, çifte vergi ödemeyi reddetti. Bunun üzerine alaylar, 40 bin kişilik bir orduyla birlikte kasabayı işgal ederek, ilk Ermeni pogromunda yerlerini aldılar. Evler yakılıp yıkıldı, mallar gaspedildi 7 bin Ermeni katledildi. Benzer katliam 1895-96 da Zeytun'da tekrarlandı. Yine Hınçak partisi önderliğinde Zeytun halkı Osmanlı zabıta ve vergi memurlarını kasabadan kovdu. Ordu ve Hamidiye alaylarından oluşan Osmanlı güçleri kasabayı işgal etti. Varılan anlaşma sonucu isyan yatıştı, isyanın liderleri sınır dışına sürüldü.

Aynı tarihlerde Ermenilere yönelik pogromlar Trabzon ve İstanbul'da da uygulandı. Hınçak

1895'de Sason, Zeytun ve diğer yerlerdeki katliam ve yağmaları protesto etmek için İstanbul'da yığinsal bir miting düzenledi. Osmanlı yönetimi mitingi ayaklanma olarak değerlendirdi ve mitinge saldırdı. Mitinge katılanlardan iki bini öldürüldü. Ermenilerin ev ve dükkânları yağmalandı.

Katliam ve yağma Ermenilerin yoğun olarak bulunduğu birçok kent ve kasabada (Diyarbakır, Harput, Sivas, Urfa, Van, Eğin vb.) sürdürüldü. Alayların aktif olarak yer aldığı katliam ve yağma hemen her yerde, Sünni bir öfkenin arkasına gizlendi. Örneğin 1895'de Erzurum'daki pogrom, cami çıkışında kalabalığın Ermeni mahallelerine saldırısıyla başlatıldı. Diyarbakır'daki baha ne ise ticaret merkezinin kundaklanmasıydı. Osmanlı yönetiminin katliamların yol açtığı uluslararası tepkiyi yatıştırmak için oluşturduğu soruşturma komisyonunun hazırladığı rapor adeta önceden yapılan bir soykırım savunmasıdır. "Zatı Şahaneleri adına Ermenilerin şikayetleri ve Padişahımızın vilayetlerinin yöneticilerinin dileğiyle Samsun, Sivas, Mamuret-ül Aziz (Elazığ) ve Diyarbakır gibi Anadolu'nun bazı yerlerinde görülen huzursuzlukları tetkik ettik..... Olup bitenlerin bazı dış güçlerin, en başta da İngiltere'nin entrikalarının sonucu olduğu besbelli. Bu güçler Ermenilerin aklını çelerek yıkıcı düşünceler aşıyorlar. Kötü niyetlerini gerçekleştirmek için başkentte huzursuzluk çıkartıp (1995 Babialı mitingi kastediliyor.) Babialı'ya karşı düşmanlık beslediler. Bu Ermenilerin değil, ama daha çok ülkemizi yutmak isteyen İngilizlerin çıkarımadır. Sizin kutsal yapıtlarınızda yazıldığı gibi; "Sezar'a karşı gelen, Tanrı'ya karşı gelir" onların sözlerine inanıp ta Padişahımızın ve efendimiz İsa'nın iradesini çiğ-

neyerek Payitahtı yıkmak için yola çıkanlar tehlikeli bir yolda ilerliyorlar. Devlet düşmanları, imparatorluğumuzun himayesindeki halkın bir bölümü içinde huzursuzluk tohumları ekmiştir. ... Padişahımıza göre Müslümanlar ve Hristiyanlar eşittir." (Katliamlar, Direniş, Koruyucular-David Gaunt- Belge Yay say.77) Bunları okuduktan sonra insan, o günden bugüne ne değişti, sormadan edemiyor.

Ermenilere yönelik terör Taşnak Fedailerinin Ağustos 1896 Osmanlı Bankası baskınından sonrada tekrarlandı. Ezidi ve Alevi Kürtler, katliamlarda yer almadılar; birçok durumda katliama uğrayan Ermeni ve Asurileri korumak için uğraştılar. Ama bununla birlikte yağmalara katıldıkları durumlar da oldu..

Pogromlar sonucu bölgenin nüfus yapısı da önemli ölçüde değişti. Ermenilerin bir kısmı öldürüldü, bir kısmı göç etmek zorunda kaldı; Müslümanlığı kabul edip sünnet olanların ise kalmalarına izin verildi.

II Abdülhamit döneminde Osmanlıya karşı hemen hiçbir Kürt ayaklanmasının olmaması, Ermeni karşıtlığının etkisi kadar, Abdülhamit'in ve Sünni İslam'ının, Kürtler üzerinde gücünü de gösterir. Bu dönemde, tek ayaklanma girişimi, 1877 Osmanlı-Rus savaşında Kürt birliklerine kumanda eden, Nakşî şeyhlerinin en tanınmış, Şeyh Ubedullah'ın, oğlu Şeyh Abdülaziz'in 1879'daki girişimi oldu. Şeyh Abdülaziz bir Kürt kasabasında, Kürtlere yapılan kötü muamele üzerine harekete geçti. Şeyh Ubedullah'ın arabuluculuğunda olay yatıştırıldı. Şeyh Ubedullah, 1880'de, bu kez Osmanlıya değil, İran'a saldırdı, yenildi, Padişah tarafından İstanbul'a çağrıldı ve onurlandırıldı.

1908 – 1919 Etnik Kırım

İttihat Terakki, II. Abdülhamit'in Sünni despotizmine karşı, Osmanlı'nın Balkanlar'daki gerilemesi, doğudaki katliam ve karışıklıkları kullanarak iktidara geldi. 1876'da rafa kaldırılan anayasayı yeniden yürürlüğe koymakla işe başladı. İttihat Terakki'nin eski rejimle uzlaşma üzerine kurulu iktidarı, özgürlük, kardeşlik ve eşitlik adına, son bir Osmanlıcılık denemesiydi ve öyle de kaldı. Bizat İttihat Terakki'nin örgüt yapısı ve izlediği politika bu denemeye uygundu.

Yönetici kadrosunda birçok Kürt ve Ermeni'ye yer vermişti ve Ermeni Taşnak Partisi'yle ilişki halindeydi. İktidarının ilk günlerinde, Ermeni pogromlarından sorumlu tutulan Hamidiye alaylarını ve Ermenilerin el konulan mallarını geri verme vaadi, Ermeni ve Asuri halklarıyla uzlaşma çabalarının işaretleriydi. Ancak bu vaatler başka bir soruna yol açtı. Hem Sünni İslam'ın temsilcisi halifenin durumu ve hem de Alayların dağıtılması ve Ermeni toprak sorununu, Kürtlerin İttihat Terakki'ye mesafeli durmasına yol açtı. Kürt aşiret liderlerinin bir kısmı İran'a geçerken, bir kısmı da kendi aşiretinin içine kapandı. Bozulan ilişki ayaklanmalarla teyit edildi. İttihat Terakki yönetimine karşı ilk Kürt ayaklanması, 1908'de Berzenci aşiretinin II. Abdülhamit'i desteklemeyi amaçlayan isyanıyla başladı. Bu isyanı 1909 Milli Konfederasyonu'nun, 1910'da Caf aşiretinin, 1913'de Bitlis ve 1914'de Barzan aşiretinin isyanları izledi. İsyanların ortak özelliğini, Kürt özerkliği ve Sünni İslam oluşturuyordu. I.Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte, padişahın cihat çağrısına uyarak, Kürt isyanları da duruldu.

Hemen savaşın öncesinde,

Şubat 1914'de Osmanlı devleti, Rusya ve İngiltere'nin baskısıyla hiç uygulamayacağı bir anlaşmaya imza attı. Anlaşmaya 1878'de Ermeni vilayetleri olarak adlandırılan altı il'e Trabzon'u da ekleyerek bu illerin nasıl yönetileceğini düzenleniyordu. Buna göre, Doğu Anadolu biri kuzey, Trabzon, Sivas, Erzurum, diğeri güney; Van, Harput, Bitlis ve Diyarbakır olmak üzere iki bölgeye ayrıldı. Bölgelerin her birine birer Avrupalı denetçi atanacaktı. Denetçiler bölgelerindeki hukuk ve asayişten sorumlu olacaktı. Anlaşma ayrıca Hamidiye Alayları'nın silahsızlandırılarak dağıtılmasını da öngörüyordu.

Bu anlaşma, tıpkı 1878 Berlin Anlaşması'nda olduğu gibi, yeni bir Osmanlı-Kürt ittifakının da temeli oldu. Hamidiye Alayları yenilenerek yeni isim altında (Aşiret Süvari Alayları) orduya katıldı. Böylece İttihat Terakki'nin iktidara gelmesiyle bozulan ittifak yeniden kurulmuş oldu.

İttihat Terakki iktidarı, 1909'da aldığı ilk darbeyle birlikte ilk hamleyi de yaptı. 1909'da İttihad-ı Muhammediye partisinin başlattığı ayaklanma kısa sürede ezildi. 31 Mart'ta (13 Nisan) başlayan ayaklanmanın bir gün sonrasında 1 Nisan'da (14 Nisan) Adana'da yeni bir Ermeni pogromu başlatıldı. Pogrom sırasında 20 binin üzerinde Ermeni ve Asuri katledildi; daha önce yaşandığı gibi evler ve işyerleri yağmalandı. İttihat Terakki pogromdan sorumluluğu padişaha yarak, göstermelik sorgulama ve cezalarla sıyrıldı. Olup biteni iktidarını güçlendirmek için kullandı. 31 Mart ayaklanmasının ezilmesi, İttihat Terakki'nin özgürlük vaadinin de sonu oldu. İttihat Terakki terörü, II. Abdülhamit'in terörünün yerini aldı.

İttihat Terakki, II. Abdülhamit'i tahttan indirmekle yetinmedi;

anayasayı değiştirerek iktidarını pekiştirdi, padişahın ve sadrazamın yetkilerini sınırlandırdı, ırk ve ulus temeline dayalı dernekleri yasakladı, askerlik hizmetini, gayrimüslimler için de zorunlu hale getirdi, azınlık okullarını denetim altına aldı, muhaliflerine karşı süreklilikli avı başlattı. Bütün bu önlemlere rağmen, Osmanlıcılık hâlâ bir umut olarak varlığını sürdürüyordu. İttihat Terakki-Taşnak ilişkileri Adana pogromundan etkilense de kopma noktasına gelmeden sürdürüldü. Bunun en somut göstergesi, İttihat Terakki'nin 1912 seçimlerinde Ermeni Taşnak Partisiyle oluşturduğu ittifaktı. Bu seçimlerde Ermeniler, ikisi İttihat Terakki listesinden, üçü Taşnak Partisi'nden ve dördü bağımsız olmak üzere dokuz mebusla, Meclis'te temsil edildiler.

İttihat Terakki'nin Osmanlıcılıktan, Türkçülüğe dönüşünde esas kırılma noktasını 1911 Libya ve 1912-13 Balkan yenilgileri oluşturdu. Bu iki yenilgiyle Osmanlı Kuzey Afrika ve Balkanlar'dan tümüyle atıldı. Özellikle her zaman Osmanlı'nın yanında yer alan ve Müslüman oldukları için Osmanlıdan ayrılmayacağına kesin gözüyle bakılan Arnavutların bağımsızlığını kazanmasından sonra İslam'ın Osmanlı'nın kurtuluş senaryoları içindeki öneminin azalması, Türkçülüğün ön plana çıkmasını kolaylaştırdı. Toprak kaybı ile birlikte Türk nüfusun genel nüfus içinde artan ağırlığı Türkçülük akımını güçlendirdi. Türkçülüğün ideologlarından Yusuf Akçura Üç Tarz-ı Siyaset adlı kitabında 1913 yılında yaşananları örnek göstererek 'İslam'ın başarısızlığa mahkum olduğunu, sadece Türkçülüğün Osmanlı'yı kurtarabileceğini, bunun için Azeri, Çeçen, Çerkez, Tatar ve Türkmenlerin birleştirilmesi gerektiğini' yazdı. Bununla birlikte Akçura ve Türkçülüğün

diğer ideologları İslam'ı tümüyle bir kenara atmıyorlardı. Onlara göre İslam Türkçülüğün hizmetinde, onun payandası olmalıydı. Onlara göre Türkçülük üç tek üzerinde vücut bulabilirdi; “tek dil, tek din, tek millet” Bu üç tek'in gerçekleşmesinin ana engeli “gayr-i Müslimler”, yani, Ermeniler, Asuriler, Grekler ve Pontus'lulardı. En büyük tehdit özellikle Ermenilerdi. Çünkü Osmanlı Rus sınırının her iki yanında yaşayan Ermeniler varlıklarıyla Turan'ın önündeki en büyük engeldiler. Bu engel ortadan kaldırılmadan Turan gerçekleşemez, Türkiye ile “Türk dünyasının” birliği sağlanamazdı. Ayrıca Ermeniler diğerlerine göre hem daha örgütlüydüler, hem de İngiltere, Fransa ve Rusya nezdinde uluslararası bir “desteğe” sahiptiler.

İttihat Terakki'nin kurtuluş olarak gördükleri Turan'ın gerçekleşmesinin iki yolu vardı. Bunlardan biri tehcir, Ermeni, Grek, Asuri ve Pontus'ların yaşadığı topraklardan sürülerek asimilasyon yoluyla yok edilmesi, diğeri ise öldürülerek yok edilmesi yani soykırımdı. Birinci yol 1913 hayal kırıklıklarının içinde uygulamaya sokuldu. Karadeniz kıyısında yaşayan “güvenilmezler”, yani Pontus'lar tehciire tabi tutuldu. Yerlerine Türkçülüğün unsurları arasında sayılan Kafkas göçmenleri, Müslüman Çeçenler, Çerkezler, Tatarlar, Gürcüler ve Türkmenler yerleştirildi. Tehcir 1. Paylaşım savaşı öncesi hazırlanan bir planla sürdürüldü. Plan batı Anadolu sahillerindeki Greklerin Ege adalarına, Ermeni ve Asurilerin batıya, Kürt ve Arapların orta Anadolu'ya tehcirini ön görüyordu. Plan uyarınca ilk tehciire tabi tutulanlar Grekler oldu. Uygulanması sırasında savaşın patlak vermesi planda önemli değişmelere yol açtı. Savaşla birlikte tehcirin yönü ve niteliği de

değişti. Doğudan batıya olan yön Suriye çöllerine döndü, tehcir de soykırıma dönüştü.

Osmanlı devleti üç savaştan (1911 Trablusgarp, 1912 ve 1913 Balkan savaşları) yenik çıkmış borçlu, ordusu güçsüz ve teçhizatlız olmasına rağmen savaşa Turan ülküsünü gerçekleştirmenin olanağı olarak sarıldı. Böylece sadece Turan'ın önündeki içerdeki engelleri değil, sınırın öte yakasındaki engelleri de ortadan kaldırılabilecekti. İttihat Terakki bu umutla, söylenenin aksine, savaşa Almanya'nın zorlamasıyla değil, isteyerek girdi. Aslında savaş kararı savaşın başlamasından çok önce verildi. 1913'te savaş hazırlıkları başlamıştı bile. Hem Rusya ve hem de Osmanlı devleti cephe hatları ve cephe gerilerini tahkim etme hazırlıklarını yürüttüler. Rusya bir yandan orduda görev almak üzere Ermeni birlikleri oluştururken, bir yandan da cephe gerisinde, Osmanlı topraklarında, Kürt ve Ermenilerden gerilla birlikleri oluşturmaya çalışıyordu. Osmanlı aynı faaliyeti, Kürt alaylarını yeniden örgütleyerek, “gayr-i Müslimleri” silâh altına alarak ve Kafkasya'daki Türk ve Müslüman gruplardan çeteler oluşturarak yürüttü. Rusya'nın Kürtlerle ilgili cephe gerisi faaliyetleri, Ermeni-Kürt çatışması nedeniyle güdük kaldı. Savaşın başlamasından sonra ise tümüyle etkisiz oldu.

Paylaşım Savaşı 1 Ağustos'ta Almanya'nın Rusya'ya savaş ilanı ile başladı. Osmanlı devleti, 2 Ağustos'ta Almanya ile gizli bir ittifak anlaşması imzaladı. 3 Ağustos'ta, tarafsızlığını ilan ettiyse de ülke çapında seferberlik ilan etti. Seferberlik “gayr-i Müslimleri” de kapsadı. 20-45 yaş arasındaki gayr-i Müslimler” düzenli orduya, 15-20 ve 45-65 yaş arasındakiler de Amele taburlarına alındı. 27Eylül'de, Boğaz-

ları ticaret gemilerine kapattı. 2 Kasım'da, Rusya'nın Osmanlı'ya savaş ilan etmesiyle, Osmanlı'nın savaş içindeki, gayri resmi pozisyonu da resmileşmiş oldu. Osmanlı şeyhülislamı 27 Kasım'da cihat ilan etti. Osmanlı'nın cihat ilanı, Sünni Kürtler ve bir kısım Şii İranlı'lar hariç, hemen hiçbir yankı uyandırmadı.

Harbiye Nazırı Enver'in kafasındaki Turan planı, iki cepheden Kafkaslara ulaşılması üzerine kurulmuştu. Cepheleden biri Kars üzerinden Azerbaycan'a, diğeri İran üzerinden Kafkaslara ulaşmayı öngörüyordu. Her iki cephe Dağıstan'da birleşecekti. Birinci cephenin komutanı Enver, ikinci cephenin ise en güvenilir adamları olan Cevdet bey, Ömer Naci, Kazım Karabekir ve sonradan cepheye dahil olan Halil bey'di. Aynı zamanda Van valisi olan Cevdet bey, Enver'in kayınbiraderiydi. Enver'in amcası olan Halil Bey ve diğeri ikisi İran bölgesini çok önceden tanıyorlardı. Ömer Naci İttihat Terakki tarafından 1907'de bölgede görevlendirildi. Görevi sırasında bir gerilla birliğini yönetti. 1913'te ise Halil Bey ve Kazım Karabekir'le birlikte özel görevliler olarak bölgede faaliyet yürüttüler. İkinci cephenin ana kuvvetlerinin komutası aynı zamanda İttihat Terakkinin bölge sekreteri olan Ömer Naci'deydi. Cevat Bey kendisinin “Kasap Taburu” ismini koyduğu özel muhafız alayıyla Van'da konumlanmıştı ve Van'daki Ermeni ve Asuri katliamlarının baş yürütücüsüydü. Karabekir, görevi Van'a giden yolların kesilmesi olan “Birinci Sefer Kuvveti” adlı birliğin başındaydı. Yoğun katliamların yaşandığı Başkale onun komuta alanı içindeydi. Cepheye sonradan dahil olan Halil Bey ise Azerbaycan üzerinden Dağıstan'a ulaşmakla görevlendirilmişti.

Birinci cephe 22 Aralık'ta Enver Paşa komutasında, Hamidiye alaylarıyla güçlendirilen 3.Ordunun, Sarıkamış taarruzu ile açıldı. Başlangıçta Osmanlı'nın lehine gelişen savaş, kışın da bastırmasıyla bir anda değişti. Enver, 150,000 kişilik ordunun 90,000'ini kaybederek geri çekilmek zorunda kaldı. Ruslar Eleşkirt ve Beyazıt, Başkale ve Sarayı işgal ettiler. Galip olmasına rağmen Rus ordusu da daha fazla ilerleyemeyince, işgal ettiği iki bölgeden (Saray ve Başkale) çekildi. Osmanlı-Rus sınırı küçük bir değişikliğin dışında, (Eleşkirt ve Beyazıt sancağı hariç) savaş öncesi durumunu korudu. İkinci cephede Ruslar, İran üzerinden ilerleyerek Van'ı işgal ettiler. İran'ın savaşta tarafsız olduğunu açıklaması ve Rusya'nın İran'ın egemenliğine saygı göstermesini istemesi üzerine Ruslar kısa bir süre sonra geri çekildiler. Bunu fırsat bilen Osmanlı ordusu hiçbir engelle karşılaşmadan Van ve Urmiye üzerinden Tebriz'e kadar ilerledi. Katliamlar Sarıkamış yenilgisinin sorumlusunun Rus ordusundaki Ermeni birlikleri olduğu propagandası ile başlatıldı. Bu propaganda Karabekir'in yakaladığı iki "Ermeni ajanın" itirafı ve Cevat Beyin Van'daki aramalarda ele geçirdiğini açıkladığı silahlarla "kanıtlandı." Böylece yeni katliamların yolu açıldı. Rusların boşalttıkları alanlara giren Osmanlı birlikleri, girdikleri her yerde (Başkale, Saray, Van, Urmiye vb.) Ermeni ve Asurileri Ruslarla işbirliği yapmakla ve ayaklanmaya hazırlanmakla suçladılar. Evler arandı, insanlar tutuklandı, tutuklananlar işkenceden geçirildi, öldürüldü.

Katliamlar Rus birliklerinin yeniden taarruza geçmesiyle yenilen Osmanlı birliklerinin geri çekilmeleri sırasında katmerlenerek sürdü. En kanlı katliamlar Urmiye

ve Van'da yaşandı. Ocakta Rusların geri çekilmesiyle başlayan katliamlar, Mayısta Ruslar yeniden Van'ı işgal edene kadar sürdü. Kalan Ermeni ve Asuriler canlarını Ruslarla birlikte Osmanlı topraklarının dışına çıkarak kurtardılar. Bu tablo her ilerleyiş ve geri çekilişten sonra tekrarlandı.

Katliam sırası Hakkari'nin yüksek dağlarında yaşayan Nasturilerdeydi. Asuri kökenliydi ve inançları nedeniyle Nasturi olarak adlandırılıyorlardı. Nasturiler Zapsuyu ve İran sınırı arasında erişilmesi zor dağlık bölgede özerkliklerini koruyarak yaşıyorlardı. Merkezi idareye vergi vermedikleri gibi, ondanda bir talepleri yoktu. İç ilişkilerini aşiret töresiyle düzenliyorlardı. Nasturiler'e karşı katliam ve tehcir diğer "gayr-i Müslimlere uygulandığı gibi savaşın hemen öncesinde başlatılmıştı. 1915'in ilk aylarında Başkale, Van, Saray, Urmiye'deki katliam ve yakıp yıkmalardan Nasturiler de, içinde diğer Asuri halklar, Süryani ve Keldaniler de nasibini aldı.

Hakkari dağlarında yaşayan Nasturiler'e Kürt aşiretlerin saldırısı 1915 Temmuzunda başladı. Nasturiler bu saldırılara karşı başarıyla direndi. Devreye Ruslara yenip geri çekilen geri çekilirken çekildikleri bölgeleri yakıp yıkan Osmanlı birlikleri girdi. Tebriz'den püskürtülen Ömer Naci komutasındaki birlik, Rewanduz üzerinden Azerbaycan'a ilerleyen, Dilman'da Rus kuvvetlerine yenilerek geri çekilmek zorunda kalan Halil Bey komutasındaki "Beşinci Sefer Kuvveti" ve Karabekir Komutasındaki "Birinci Sefer Kuvveti" Van'da birleşerek Nasturiler'in üzerine yürüdü. Erzakı ve cephanesi tükenen Nasturiler İran sınırını geçerek Dilman'a sığınmak zorunda kaldılar.

Kalanların Katli: Tehcir

Savaşın başlamasından sonra tehcir, 25 Şubat 1915'de Osmanlı Erkan-ı Harbiye-i Umumisi'nin 8682 no'lu kararı ile yeniden gündeme geldi. Fiili tehcir ise, İnönü'nün teklifi üzerine Talat Paşa'nın ordu birliklerine gönderdiği 30 Mayıs 1915 tarihli tamimiyle başlatıldı. İnönü teklifini Ermeni ayaklanması söylentilerine dayandırdı. "Bildığımız gibi Van gölü civarında ve Van'ın içinde sürekli Ermeni ayaklanmaları tertip eyleyen bir mihrak mevcuttur. Onları bu isyan yuvasından çıkartıp dağıtmalıyız diye düşünüyorum... Ya yukarda sözü edilen Ermeniler aileleriyle birlikte zorla Rus tarafına gönderilir, ya onları Anadolu'nun iç kesimlerine zorla süreriz. Bu alternatiflerden birini seçmeni istiyorum..." İçişleri Bakanı Talat'ın 30 Mayıs 1915 tarihini taşıyan "Savaş Koşulları ve Acil Politik Gereksinimler Nedeniyle Başka Yerlere İskan Edilen Ermenilerin Yerleştirilmesiyle İlgili Tamim"inde yönü Suriye çöllerine döndürülen tehcir, doğrudan bir soykırıma işaret ediyordu.

Ermeni ve Asuri (Süryani, Keldani, Nasturi) tehciri, üç aşamalı bir plana göre uygulandı. Birinci aşamada, Ermeniler başta olmak üzere, "Hristiyan azınlıklar" devlet görevlerinden uzaklaştırıldı. Askerler silahsızlandırılarak geri hizmete alındı. Birçok yerde Ermeni askerler kurşuna dizildi. İkinci aşamada tüm azınlıkların evleri arandı, silahlar toplandı, asker kaçakları yakalanarak tutuklandı. Üçüncü aşamada, sivil halk tehcire tabi tutuldu.

Tehcir, İstanbul hariç, tüm Anadolu'da Ermeni, Rum, Süryani vb. ayrımı yapılmadan bütün "gayrimüslimlere" uygulandı. Askeri bir önlem olarak başlatılan tehcir, özel kuvvetlerin gö-

zetimi ve denetimi altında sürdürüldü. Tehcirde üç özel örgüt görev aldı. Bunlardan birincisi İttihat Terakkinin özel terör örgütü olarak kurulup Ekim 1911'de devlet kurumu haline getirilen Teşkilat-i Mahsusa'ydı. Teşkilat-i Mahsusa'nın doğu sorumluluğunu Ömer Naci yürütüyordu. İkincisi sırf katliam ve soykırım için kurulmuş olan Kafkas Devrimci Cemiyeti'ydi. Bu örgüt Çerkez ve Laz adı suçlulardan oluşturuldu ve Van, Erzurum, Trabzon gibi illerdeki soykırımlarda kullanıldı. Üçüncüsü Kürt Aşiret gönüllülerinden oluşturulan ve elli kişilik gruplardan oluştuğu için adına Arapça elli anlamına gelen Al-Xamsin örgütüydü. Bu üç örgüt İttihat Terakkinin önde gelen liderlerinden biri olan Bahattin Şakir'e bağlı olarak faaliyet yürüttü. Bu üç örgütün denetimi altında tehcir hiçbir yerde, tehcir olarak -"güvenilmezlerin başka yerlerde iskân edilmesi"- uygulanmadı. Çünkü tehcire tabi tutulanların mutlak çoğunluğu hiçbir zaman iskân bölgelerine (Suriye çölleri, Musul vb.) ulaşamadı. Büyük bir kısmı öldürüldü, bir kısmı ise yetersiz sağlık ve beslenme koşulları yüzünden öldü; çok küçük bir kısmı ise iskan bölgelerine ulaşabildi.

Sünni Kürt bölgelerinde tehcir, Hamidiye Alayları ve Al-Xamsin birliklerinin katılımıyla gerçekleştirildi. En büyük katliamlar da bu bölgelerde Mardin, Diyarbakır, Van, Bitlis, ve Harput'ta gerçekleştirildi. Soykırımın planlayıcılarından Talat Paşa'nın yayınlanan günlüğündeki liste Ermeni, Süryani, Keldani, Ezidi ve Nasturilerin yaşadıkları bütün illeri kapsıyordu. Listede Van ve Diyarbakır'ın isminin yazılmıyor oluşu bu iki ilin "tehcirde" özel bir muameleye tabi olduğunu gösteriyordu. Bitlis, Diyarbakır ve Erzurum valilerinin yaşananlarla ilgili merkeze

verdikleri raporlarda şehirlerinde "hiçbir Ermeni'nin kalmadığı"nı bildirmeleri bu illerdeki katliamların boyutunu gösteriyordu.

Osmanlı ordusu ve alaylar aynı uygulamayı 1915'de kısa bir süre için işgalci olarak kaldıkları İran topraklarında da uyguladılar. 1915'deki katliamlardan sağ kalıp Deyr-Zor gibi Suriye çöllerine ulaşanlar, 1916'da yeniden tehcir ve soykırıma tabi tutuldular.

1918-1921 yılları arasında Ermeni soykırımını Osmanlı sınırları dışında, Rus ve İran Ermenistan'ında sürdürüldü. Toplu katliamlar, Aralık 1920'de Sovyet Ermenistan'ının kurulması ve Türk Ermenistan sınırının çizilmesiyle son buldu. Bu tarihten sonra toplu katliamlar, 6-7 Eylül katliam ve yağması dışında, bireysel katliamlar olarak sürdürüldü.

Talat Paşa'nın tuttuğu not defterinde çeşitli illerden tehcire tabi tutulanların sayısı 924.158 olarak yer aldı. Bu rakamlar uygulamayı değil, planlanana gösteriyordu. Uygulamanın bunun çok üstünde olduğunu tahmin etmek zor değil; tıpkı, tehcir uygulamasının soykırım olduğunu tahmin etmenin zor olmadığı gibi.

Savaşın bitiminden sonra Almanya'ya kaçan Talat Paşa, Berliner Tageblatt'a verdiği röportajda şunları söyledi; "Ermeni Tehciri bir askeri zorunluluktur. Mezopotamya'ya tehcir edilirken yolda Kürtlerin saldırılarına uğradılar ve kısmen katledildiler. Aynı biçimde geçen yıl Mart'ta Çanakkale harekatı sırasında Ermenileri İstanbul ve çevresinden uzak yerlere nakletmek zorundaydık. Hükümet onların (Deyr-Zor'a) tehcir edilmesi emrini verdi. Ne yazık ki bu emirleri yerine getirecek olan kötü niyetliler nedeniyle, bu adamlar görevlerinde mantık dışı aşırılıklara başvurdular...

Biz vahşi değiliz. Bu trajik olayların raporları yüzünden günlerce gözüme uyku girmedi....Ermenilerle ilgili birçok telgraf alınca heyecanlandım. Bütün gece gözüme uyku girmedi. Bu bir insan kalbinin dayanacağı şey değil. Ama biz bunu yapmasaydık, onlar bize yapacaktı. Tabii ki ilk biz başladık. Bu milletimiz için ölüm kalım meselesi." (age say.122) Talat Paşa doğruyu söylüyor, soykırım basitçe bir düşmanlık değil, bir amacın, Türkçülük amacının aracıydı.

"Etnik temizlik" aracı olarak kullanılan tehcir, aynı zamanda, Türk burjuvazisi için bir ilkel birikim kaynağı oldu. Öldürülen, topraklarından sürülen azınlıkların mal varlıklarıyla birlikte faaliyetleri de (ticari, sanayi) Türk burjuvazisine geçti. 1912'de iki milyon yüz bin olan Ermeni nüfusu 1917'ye gelindiğinde yüzlerle ölçülür hale geldi. Onlar da ya gizli bir yaşama mahkum olanlar, ya da din ve etnisite değiştirenlerdi. Sonuçta, biz bunun soykırım olup olmadığını tartışa duralım, Ermeniler ve Asuriler, Katliam ya da sürgünle, topraklarından koparıldılar.

Kaynaklar:

- 1-Ermeni Halkının Tarihi-Gerard De-deyan- Ayrıntı Yay.
- 2-Sosyalizm ve Milliyetçilik, derleyen- M.Tuncay& Erik J. Zürcher- İletişim Yay.
- 3-Osmanlı İmparatorluğunda Sosyalist Hareketler- Georges Haupt& Paul Dumont- Ayrıntı Yay.
- 4-İskalanmış Barış- Hans-LukasHieser- İletişim Yay.
- 5- Katliamlar, Direniş, Koruyucular- DavitGaunt- Belge Yay.
- 6- Milliyetler ve Sınırlar- Stefanos-Yarasimos- İletişim Yay.
- 7-Modern Kürt Tarihi- Davit McDo-val Doruk Yayıncılık

Çocukluğunu kamta geçirenlerden biri olan

Garabet Orunöz ile Kamp Armen Üzerine Röportaj

Söz ve Eylem: Merhaba, öncelikle okuyucularımıza kendinizi tanıtarak başlamak ister misiniz?

Garabet Orunöz: 1960 Malatya doğumluyum, dört yaşımdayken annem rahmetli oldu. Üç buçuk aylık bir kızkardeşim vardı, İstanbul'da bir aileye evlatlık verildi. Yedi yaşıma kadar Malatya'da kaldım. Yedinci yaşıma gireceğim yaz, Kamp Armen'in Gedik Paşa'daki yatılı-okul vakfına gönderildim. İlkokul üçe kadar orada okudum. Kışları orada kalıyordum, yazları ise buraya Kamp Armen'e gelirdim. Daha sonra 1970 senesinde okulumuz mühürlendi. Okulumuz mühürlennince, tamamen Kamp Armen'e getirildim ve yaz kış demeden tam beş sene burada kaldım. İlkokul ve ortaokulu burada bitirdim. Ondan sonra yurtdışına gittim, iki sene de orada kaldım. Sonra geri döndüm; döner dönmez direkt buraya geldim; arkadaşlarım, anılarım, geçmişim, çocukluğum, her şeyim buradaydı.

S.E: Peki siz döndüğünüzde Kamp Armen kapalı mıydı?

G.O: Hayır açıldı! Her fırsatta buraya geldim. Yaz kış demeden her mevsimde geldim. Kamp Armen'in her mevsimde ayrı bir güzelliği vardı. Yani anlayacağınız kopmadım buradan hiç. Ta ki burayı ellerimizden aldıkları vakte kadar.

S.E: Buradan uzak kaldığınız bir dönem olduğunu söyleyebilir miyiz?

G.O: Hayır! Aslında ondan sonra da eşimle buralara geldik. Sözlendiğimizde, hatta şöyle söylemek

gerekirse, onunla ilk bir yere gittiğimizde, onu bir yere yemeğe götürmek yerine, aldım buraya getirdim. Tabi ki getirdiğim zaman burası aktifti ve personelle birlikte 125 çocuk da vardı. Biz burada şeftaliye hasrettik. Her şey vardı ama şeftali ağacı sadece bir taneydi. Şeftaliyi az yiyorduk; bazende iki senede yarım şeftali ya düşüyordu ya da düşmüyordu. Bir sene meyve verip, bir sene de vermediği oluyordu. Onun için de buraya geldiğimde o çocuklara çarşıdan şeftali getirirdim.

S.E: Peki burası kaç senesinde kapatıldı?

G.O: 1983'te buraya elkonuldu. Ancak 1984 ve 1985 yazlarında buraya çocuklar geldi illegal olarak. Ve kimse de bir şey söylemedi. Sonrasında çocuklara yurtdışından gelen yardımlar kesildi. Ekonomik nedenlerden dolayı kampa çocuklar getirilememeye başlandı. Getirilemeyince de kamp kaderine terkedildi. Zaten devlet de elkoymuş, birilerine peşkeş çekmişti.

S.E: Vakıf kampı geri almaya çalışmadı mı hiç?

G.O: Vakıf davalar açtı ama peşine düşemedi. Üstüne otuz iki sene geçti. Hrant buranın üzerine küçük bir belgesel yaptı Kırilangıcın Yuvası adında. Ama o belgeseli dahi izleyemedi. Defalarca burayı dile getirdi; hatta o belgeselinde "Ben daha ölmedim! Burayı yeniden alacağız!" dedi. Ama ömrü yeterdi de, çok gördüler.

S.E: Tüm bu süreçler boyunca siz buraya geliyordunuz değil mi?

Bir takım buluşmalar oluyor muydu?

G.O: 2006 senesinde 14 Haziran'da kampın talebeleriyle 55 kişilik bir buluşma gerçekleştirdik. Çünkü müdürümüz 25 senedir Marsilya'da sürgündeydi. 12 Eylül'den sonra sürgün olarak Marsilya'ya gitmişti ve buraya gelemiyordu. 25 sene sonra gelince biz de hem onu görmek, hem de eskiyi yad etmek, beraber olmak için biraraya geldik. O gün Hrant ile bir sürü şey konuştuk. Konuşmalarımızın arasında "bir gün toplanıp kampımıza gidelim. Bir günde kampımızda kendi filmimizi kendimiz yapalım" dedi. "Kendi hikayelerimizi, kendimiz yazalım. Kendi kitabımızı, kendimiz yayınlayalım nasıl kendi gazetemizi kendimiz yayınladıysak" dedi. Ama maalesef o altı ay içerisinde ben oralı olmadım. Keşke oralı olsaydım da arkadaşları toparlayıp Hrant ile beraber kam-

pa getirseydim. Getiremediğim için bir pişmanlık, bir “keşke” üzüntüsü vardı bende. Hrant 2007’de vuruldu. O senenin Nisanı bizim için yoğun geçti. 2008 senesinin Nisan ayının son pazar günü Kanada, Amerika, Belçika, Almanya, Avusturya, Fransa, Lübnan ve Avustralya’dan kampın talebeleri olarak aynı gün buluşmaya odaklandık. Cumartesi İstanbul’da buluştuk, Pazar sabahı ise kampımıza ilk ziyaretimizi tam 130 kişi olarak gerçekleştirdik.

S.E: Peki Kamp Armen’in herkesin dikkatini çekmesi nasıl gerçekleşti?

G.O: Sonrasında biz burada bir kısa film yaptık. Hrant’ın bir köşe yazısıydı “Kaybolmayan Çocuklar” diye. Onu filmleştirdik. Hrantın vasiyeti bir nevi yerine getirildi. Kendi filmimizi kendimiz yapmış olduk. Her sene Nisan ayının son Pazarı buraya gelmeye devam ediyorduk, ki bu sene 26 Nisan’a denk gelmişti son Pazar; organize olmuştuk, yine gelecektik. 79’da buraya görevli olarak alınıp, daha sonra burayı hiç terketmemiş olan Selahattin bana ; “Mayıs ayının sonuna kadar bana müddet verdiler, burayı terketmek zorundaymışım!” dedi.

S.E: Bahsettiğiniz Selahattin 79’dan beri hep burada mı kalıyordu?

G.O: Evet hep burada kalıyordu. Üç oda onundu; burada yatıp kalkıyor, burayı bekliyordu. Kim-seden de para falan almıyordu. Burayı sahiplenmişti ve koruyordu. Biz de her geldiğimizde aramızda bir şeyler toplayıp kendisine destek olmaya çalışıyorduk. Ekstra bir ihtiyacı olduğunda bize haber verirdi, biz de yardımcı olmaya çalışırdık. Ancak çok çekingen birisiydi; bir ihtiyacı olduğunda da belirtmezdi pek. “Burasını Mayıs sonunda yıkacakla”r dedi ve ben de İstanbul’da duyurusunu yaptım. Agos’u ısrarla buraya davet ettim ki “Kamp Armen Yıkılmasın!” man-

şetini atsinlar diye. Pazartesi günü basında duyulunca bizim yine toplandığımız, Salı günü Acıbadem Hastanesi’nin sahipleri iki tane adam yollamışlar; “Hafta sonuna kadar burayı terket!” demişler.

S.E: Burayı Acıbadem Hastanesi’nin sahipleri mi yıkmak istiyor?

G.O: Evet, onlar elkoymuştu zaten buraya.

S.E: Biz Kamp Armen’in bahçesini gezerken bir duvarda sergilenen Kamp Armen’in tapusunun resmini gördük.

G.O: İşte o sergilediğimiz resimdeki tapu, vakfımız adına tescilli olan bir tapu. İşte o tapumuza elkonuldu. Yarın inkar ederler! Şimdi gidin Tuzla’lılara sorun; 35 yaşında olanlar bilmezler mesela burasının Ermeni çocuklarının kaldığı bir kamp olduğunu. Çünkü 32 sene önce buraya elkonuldu. 35 yaşındaki çocuğa da annesi babası “Bir zamanlar benim sınıf arkadaşım Ermeni kampının talebesiydi, Ermeniydi!” demeye utanıyor. Çünkü bu ülkede birileri “afedersin!” diye bir kelimeyi Ermeni’nin önüne koydu.

Selahattin “beni çıkarıyorlar, çık dediler bana” deyince “ne zaman taşıyorsun?” diye sordum.” Pazartesi günü elektrik saatini teslim ettikten sonar, Salı

günü evime gideceğim” dedi. Ben ve diğer arkadaşlar örgütlenmiştik, hazırдық. Burada konuşlanmiştik. Dozerin geldiğini ve yıkıma başlayacağını haber verince, anında hazır bekleyen arkadaşlara söyledik. Onlar geldiler ama biz toplanana kadar 15 dakika içerisinde binanın üçte biri yıkılmıştı. Eğer 30 veya 40 dakika kadar daha vakit bulabilselerdi bu bina yerine şu an burada molozlar olacaktı.

Geldiğimizde kepçe operatörünü aldık ve konuştuk. Ona buranın bir yetimhane olduğunu, bu yıkımında onun ekmek parası olduğunu söyledik. Çünkü o da buradan kazanacağı parayla çocuklarına ekmek götürecekti. Biz engel olmaya değil, emeklerimizin nasıl yıkıldığını görmeye, bir de bu binayı yıkarken bilinçli yıkmasını söylemeye gelmiştik. Çünkü binanın altında 230 tonluk bir su sarnıcı var ve o su sarnacı da ağzına kadar dolu. Eğer bu binayı bilinçsiz yıkacak olsaydı, bina dozerin üstüne devrilirdi suyun patladığı yerden. Kepçe operatörü de zarar görürdü. Buradan taşan sular da aşağıda ki villaları basardı. O villar da zarar görürdü. Aldık operatörü ona sarnıcı gösterdik. “Bu suyu tahliye et, ondan sonra yine yıkıyorsan yık” dedik. “Benim de çocuklarım var. Madem burası bir yetimhane, ben trilyon kazanacağı-

mi bilsem daha da burayı yıkmam” dedi ve çekti gitti. O gidince biz de direnişimizi sürdürdük. Görüşmele- re başladık, muhatabımıza ulaştık.

S.E: Muhatap Acıbadem Hastanesi’nin sahipleri mi?

G.O: Bizim muhatabımız devlet çünkü burayı bizden alan o. Eğer devlet bizi mağdur ettiyse, mağduriyetimizi de devlet gide- recek. Biz şu anki tapu sahibiyle muhatap olmayız.Devlet onunla muhatap olmalı.Gerçi şu anki tapu sahibi vicdan sahibi olmuş olsaydı, bir yetimhanenin arazisinin rantına ihtiyaç duymazdı.Milyar dolarlarla oynayan Acıbadem Hastanesi’nin sahipleri yetim hakkına göz dikmiş- se vay onların haline.

S.E: Ankara da Etyen Mahcupyan’la da mı görüştünüz?

G.O: Onu saklıyorum. Çünkü o inkar edecek. Çünkü biz senle ne arkadaşınız, çay kahve içmeye mi davet ettik, bu telefon görüşmelerini niçin yapmıştık! Ama onu o güne saklıyorum.

S.E: Aslında bu arazi çok da rant elde edilecek değerde bir yer değil. Burayı yıkmak istemelerinin sebebi, yüz yıl önce başlatılan soykırımın sürdürülmesi diyemez miyiz?

G.O: Kesinlikle evet!Zaten bu bir kültürel soykırım. Ben burada dilimi, dinimi, kimliğimi öğrendim. Bunlar bu binayı bizden alarak, benim gibi Anadolu’dan gelip dilini, dinini ve kimliğini öğrenemeyen binlerce çocuğu asimile ettiler. 7 yaşıma kadar ben adımın Nedim olduğunu zannediyordum. Ama kimlikte Garabet yazılıymış. 7 yaşıma kadar tek kelime Ermenice bilmezdim. Babam evden sokak çeşmesine çıktığında bir şeyler mırıldanırdı. Ben de hep ne mırıldanır diye merak ederdim.Ama 7 yaşında buraya gelip, 10 yaşında geri döndüğümde öğrendiğim birçok dua vardı. Ve bir gün babam yine elini yüzünü yıkamaya çeşmeye giderken mırıldanınca, dinledim ve babamın Ermenice

bir sabah duası ettiğini farkettim. Ben de o duayı bildiğimi göstermek için bütün sokağın duyacağı şekilde bağıra çağıra o duayı okudum.Babam sustu. Çeşmeye gittik elimizi yüzümü yıkadık. Babam eve dönünce yere kapanıp hıçkırarak hıçkırarak ağladı. “Sara sara allah ömrümden ala sana vere!” Çünkü benim Kamp Armen’e gelmeme sebep olan Sara isminde bir karşı komşumuzdu.

Şimdi babamın o ağlayışı ne gözümün önünden gidiyo,r ne de hıçkırışı kulaklarımdan siliniyor. Kamp Armen’in bana kazandırdığı kimliğimi, 10 yaşında babama bilinçsizce göstermem, babamın duygulanması ve beni oraya göndermesine vesile olan birisine de ağlayarak hayır duası etmesi bende de çok etki yaratmıştır. İşte o yüzden bu binayı yıktırmam.

S.E: Aslında buraya sahip çıkmak, kimliğinize de sahip çıkmak demek oluyor.

G.O: Kesinlikle öyle. Burası bizim hafıza merkezimiz.Eğer burayı yıkarlarsa, bu ülkeden bizim kökümüzü kazımak istediklerindendir. Oysa 1915’te soyumuzu tüketirken, ninelerimiz olacak o zamanki genç kızlarımızı ikinci, üçüncü olarak eş olarak alıp soy yarattılar kendilerine. Bugün “Biz onun ana tarafının Ermeni olduğunu bilmiyor muyduk!” gibi laflar demeye başladılar. Bir de utanmadan bunun kaydını tuttular. O yetmedi, şimdi de dilimizi, kimliğimizi, inancımızı öğreneceğimiz mekanlara göz diktiler. Bu mekanları yerle bir edip bu milletin hafızasından bizim varlığımızı da silmeye kalktılar.Anadolu’daki mezarlıklarımızı imha ettiler. Mezar taşlarını söktüler; o mezar taşlarını götürüp köprü yaptılar, ahır yaptılar ev yaptılar. Madem yaptınız bari o yazıları ters çevirseydiniz. O yazıları niye duvarlara yapıştırdınız?

S.E: O da soykırımın bir belgesi olarak kalmış olmadı mı aslında?

G.O: Bu soykırımın belgesinden

ziyade şaşar beşer misali bilinçsizce kullanmak aslında.

S.E: Bir değer vermeme havası yok mu bunda?

G.O: Evet! Bir köprü gördüm Malatya’da, kadının bir tanesi “Burada Ermenice yazılar yazıyor!” dedi. Koştuk, sünger getirdik, ıslattık sildik.Bana,“bir oku hele” dediler.Hepsi mezar taşıydı. Malatya İl Kültür Müdürü dedi ki; “eğer bu taşlar sizin için kıymetliyse, hiç merak etmeyin bu taşları teker teker sökerim. İstedığınız yere koyarım” dedi. Ben de dedimki “yapacağımız o mezar yine birileri tarafından tahrip edilecek.Bu sefer alıp götürecek ya bahçesine duvar yapacak, ya da oğluna kızına yapacağı yeni evin duvarına veya eşğine koyacak. Kısacası bu mezarları ne kadar ihya edersen de yine tahrip edilecek. Eğer kafalardaki tahribat yapma bilincini yok edemiyorsak, nereye koyarsak koyalım önüne ne kadar bekçi koyarsak koyalım yine de o zihniyet gelip onu tahrip edecek. O yüzden hiç bozmayalım bu taşlar bu köprüde kalsın. Üstünden eşek geçecek dahi olsa yine bir canlı geçecektir.Biz de o köprüden geçerken kendimizin fatihasını okur çeker gideriz. O yüzden bu taşlar burada kalsın üzerinden de eşek geçsin” dedim.

S.E: Sizce Kamp Armen yeteri kadar Türkiye halklarının gündemi- ne geldimi?

G.O: Kamp Armen eğer Türkiye halkının gündemine girdiyse bu tapuyu verecekler. Eğer gelmediğinin farkına varılırsa bu tapuyu bize vermeyecekler.Eğer halk çıkıp yürürse, bağırırsa, sesimize ses verirse bu gece bile tapu dairesini açıp tapumuzu bize geri verirler. Yeter ki halkın Kamp Armen davasının peşini bırakmayacağını bilsinler o zaman tapumuzu geri verecekler. Ve bizler de tapumuzu alana kadar mücadeleye devam edeceğiz.

Yemen'de Savaş-II

Janet Biehl, Roarmag.org

Krizde Bir Ülke Suudi Arabistan

Ancak, Suudiler için sorun o kadar basit değildir. Suudi Arabistan için, İran varoluşsal bir tehdit olarak kabul edilmektedir. Zenginlik denizinde yüzmesine rağmen, Suud Sarayı ve Suudi Arabistan ulusu – İran'ın aksine - son derece zayıf bir ulustur. İşçiler ve gençlik, her bakımdan gayri meşru olarak gördükleri saraya, devlete ya da rejime hiçbir sadakat duymamaktadırlar.

Onlar, çoğunluğa en ufak bir nefes alma izni vermezken, kendileri aşırı zenginlik ve çürüme içinde yaşayan yönetici aileler tarafından dışlanmaktadır. İktidar kliğinin kendilerini "Mekke'nin koruyucuları" olarak ilân ettikleri göz önüne alındığında, bu ikiyüzlülük, müslüman Suudi Arabistanlılar için daha da iticidir.

Ülkenin petrol zengini bölgeleğinde yaşayan Şii azınlık, yıllardır ağır bir biçimde bastırılmış olup, bir iç tehdit oluşturmaktadır. Öte yandan, Sünni nüfus arasında da bir Hilafet olması gerektiğine inandıkları krallıktan memnun olmayan önemli bir katman vardır. Yıllardır Suudiler, Vahabi Sünni köktencileri yurtdışına, Afganistan, Pakistan vb. göndermişlerdir. Ancak ülke içinde hâlâ krallığa şiddetle karşı olan binlerce El Kaide ve şimdi de IŞİD sempatzanı mevcuttur.

Bu durum, dünyanın dördüncü en pahalıya mal olan Suudi Ordusunun neden hiç savaşmamış olduğunu açıklıyor. Suudiler 2011 yılında Bahreyn'deki devrimi ezmeye gittiklerinde, büyük ölçüde Pakistanlı askerlerle paralı askerlere dayanmışlardı. Ayrıca geçenlerde Suud Sarayı, IŞİD'in olası bir saldırısına

karşı ülkeyi savunmak için Pakistan ordusunun Suudi-Irak sınırında konuşlanmasını istedi. Suud krallığının, pahalı silahlarını kendisine karşı çevirebilecek olan kendi güçlerine güvenmediği açıktır. Bu durum, bir dış tehditle karşı karşıya kalması halinde, rejimi zayıf bir konuma düşürecektir.

Suudi diktatörlük kendi yönetimleri için doğrudan bir tehdit olarak gördüğü Arap devrimi ile derinden sarsıldı. Onlar devrimin, - Suudi Arabistan'da çok sayıda bulunan yoksullara, ezilenlere ve gençliğe isyan etmeleri için ilham vermesinden korkuyorlardı.

Obama'nın, Mısır devrimi sırasında ortak müttefikleri Hüsnü Mübarek'i desteklememesi, ABD'nin krallıkla ilişkilerini daha da karmaşık bir şekle soktu. Suudi krallığı, kitlelerin harekete geçmesi halinde, ABD'nin kendilerini kurtarmaya geleceğine olan güvenini kaybetti. Bu noktadan itibaren, Suudiler giderek bağımsız bir tavır takındılar ve yavaş yavaş ABD'nin Ortadoğu'daki çıkarlarından uzaklaşmaya başladılar.

Kendi sınırlarında Şii yönetimi altında, İran destekli bir ülkenin olması riski, göze alınamayacak kadar büyük bir tehlikeydi. Bu durum rejimin Sünni İslamcı kesimleri tarafından atalet olarak görülecek, aynı zamanda krallıkta baskı altındaki Şiiler için bir isyan sinyali olacaktı. Hatta, "kendi" etki alanlarının, orayı Suudilere daha fazla baskı uygulamak için bir üs olarak kullanabilecek İranlıların eline geçmesi anlamına gelecekti.

Suudiler, Amerikalıların kolayca bu duruma düşmesinden endişeye kapıldılar. Sadece birkaç ay önce San'a'da iktidarı aldıklarında, Husilerle ilişkileri hakkında sorulan bir soruya, bir ABD'li yetkili şöyle

cevap vermişti: "Onlar bizim askeri hedefimiz değiller. Bizim hedefimiz AQAP (Arap Yardımadası El Kaidesi)'tır ve biz bu odaklanmış olarak kalmak zorundayız."

Suudiler için bu bir kırmızı çizgi oldu. Dubai merkezli Körfez Araştırma Merkezi'nden Mustafa Alani, Washington Post'a şunları söylüyordu: " Lübnan'la başladı, ardından Suriye, daha sonra Irak ve şimdi de Yemen. Bu bir domino gibi, ve Yemen dominoyu durdurmak için ilk girişim ... Şimdi bölgede bir uyanış, karşı bir strateji var ve Yemen bunun deneme alanıdır. Konu, sadece Yemen'le ilgili değil, bölgedeki güç dengesini değiştirme sorunudur." Alani devamla Amerika Birleşik Devletlerini Suudi müdahalesini tetikleyen İran etkisinin genişlemesi için İran ile bir anlaşma peşinde olmakla suçladı ve "Söz konusu olan sadece İran'ın nükleer bombası değildir, İran'ın davranışı nükleer bombaya eşittir." dedi.

Körfez'deki despotlar konumlarını, güçlerini ve ayrıcalıklarını kaybetme korkusu içindedirler. Bu korku onların eylemlerinin arkasındaki temel itici güçtür. Çürümüş despotik rejim, köşeye sıkışmış yaralı bir hayvan gibi, varoluş mücadelesi içinde saldırmaktadır fakat er ya da geç kaybetmeye mahkumdur. ABD ve Avrupa emperyalizmine yan çizerek, bölgeye müdahale için ortak bir Arap silahlı kuvvetlerinin kurulacağını açıklamalarının nedeni de budur. Bunun gerçekleşip gerçekleşmeyeceği başka bir sorudur çünkü Arap yöneticilerin, kendi ülkeleri içinde olduğu gibi, ülkeleri arasında da birçok çelişkiler mevcuttur.

Ancak Yemen'e kara birlikle gönderilmesi, çok kısa görüşlü ve umutsuz bir maceradır. Suudi ordusunun zayıflığı yanında, Ye-

men, çok sert bir araziye sahiptir ve Husiler bir savaşta pişmiş insanlardır. Şimdi Husilerle işbirliği yapan önceki başkan Abdullah Salih onlara karşı altı savaş yaptı, ancak Husiler, kuzey dağlarında yaşadıkları sert arazide asla tam anlamıyla yenilgiye uğramadılar. Yemenliler Suudi emperyalizmini küçümseyen gururlu insanlardır. Bu yüzden işgal, Husi ve El Kaide güçlerinin muhtemelen daha önce herhangi bir destek bulamadıkları katmanlar arasında güçlenmeleri anlamına gelecektir. Ulaşılabilecek tek sonuç, Suudiler için yenilgi ve Husilerin otoritesinin halk arasında güç kazanması olacaktır.

Aynı zamanda Suudiler, Husilerin daha önce operasyon yapma kapasitesine sahip olduklarını gösterdikleri Suudi Arabistan içine saldırı yapılması olasılığını arttırmaktadırlar. 2009 yılında Husilere karşı önceki savaşta, isyancılar Cebel el-Duhan sınır bölgesinde, Suudi Arabistan içindeki dağlık alanı ele geçirdiler ve Suudi toprakları içinde iki köyü bir haftadan fazla bir süre işgal ettiler. Suudi sınır bölgeleri Asir, Najran ve Jizan aslında Yemen'e ait olup, 1934 yılında Yemen Krallığı'nın yenilgisinin ardından Suudi Arabistan tarafından ilhak edilmiş olan bölgelerdi. Bu bölgelerde Husi hareketine bağlılıkları, Suudi hükümetinden daha fazla olan Şii Zeydi kabileleri yaşamaktadır.

Suudiler, Husileri iktidardan uzaklaştırabilirler ancak onları yok etmeleri mümkün olmayacaktır ve Husi iktidarını ,sadece kalıcı desteğe ihtiyacı olan zayıf bir hükümetle değiştirebileceklerdir. Bu, Suudi kaynakları için daha fazla iç istikrarsızlık pahasına uzun bir süre kan kaybı anlamına gelecek ve İranlılar bunu sonuna kadar kullanacaklardır. Bu durum uzun vadede Suudi Arabistan'ın parçalanması olasılığını da içinde taşımaktadır.

Gerilim Artıyor

Elbette İranlılar için Yemen savaşı büyük bir provokasyondur. Kuşkusuz, Yarımada'da kendi yan-

daşlarına verdikleri desteği artıracaklardır. Özellikle Bahreyn, büyük Şii nüfusu ile İranlılar için bir hedef olacaktır. Son konuşmalarından birinde Lübnan'daki Hizbullah'ın lideri

Hasan Nasrallah, şunları söyledi: "Bahreyn dünyanın herhangi bir başka ülkesinden farklı değildir ve dünyada en sıkı kontrol altındaki ülkelere bile silah ve savaşçı göndermek mümkündür."

İranlılar, Irak ve Suriye'de daha doğrudan müdahil olabilirler. Fakat İran'ın, Suudi Arabistan içindeki Şii nüfusun çoğunlukta olduğu bölgelerde faaliyetlerini arttırması, Suudi çıkarları için daha da büyük bir tehdit olacaktır. Kukla Arap rejimleri krize girerken, İran güçlü ordusuyla bölgede birkaç gerçek ülkeden biri olmaya devam etmektedir. Bu, ABD'nin İslam Cumhuriyeti'ne bağımlılığının daha da artması anlamına gelecektir.

Sonunda İran'ın bölgedeki hakim güç olacağı açıktır. Bu Suudi egemen sınıf için daha büyük bir tehdit oluşturacak ve Suudi Arabistan çatışmayı tırmandıracaktır. Suudiler için bu, hiçbir seçeneğin göz ardı edilemeyeceği bir ölüm - kalım sorunudur.

ABD Emperyalizminin Krizi

Son tahlilde, Orta Doğu'da yayılan kaos, anarşi ve barbarlık ABD emperyalizmi ve onun sonsuz küstahça büyüklümesine atfedilebilir. İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan bu yana ABD mezhepçiliği, köktencililiği yaymış ve Ortadoğu'da sayısız gerici güçlerin destekçisi olmuştur. Ancak, şimdi erişimini sınırlayan bir krize girmektedir. Bu yüzden kendisinin yarattığı gerici güçler, artık onun kontrolü dışına kaymaktadır.

Suudiler ABD politikasında değişiklik yapılmasını talep ediyorlar, ancak buna karar verecek olan bireyler değil, maddi çıkarlardır. Maddi koşulların değişmesiyle birlikte, Suudilerle ilişki de değişmiştir.

1980'lerde dünya pazarında ve ABD için, Suudi petrolünün rolü, o kadar önemliydi ki, ABD, bir devrim ya da başka herhangi bir halk hareketi karşısında Suudi egemen sınıfını savunmak için savaşa girdi. Ancak bugün, durum artık böyle olmayabilir. ABD, Suudi petrolünün en büyük alıcısı olmaktan çıkıp, onun büyük bir rakibi haline gelmiştir. Bu, sadece Suudi egemen sınıfın kârları için değil, aynı zamanda Suudi Arabistan'ın dünya siyasetindeki rolü için de bir tehdit oluşturmaktadır. Bu nedenle Suudiler, kısmen ABD'nin şeyl petrol endüstrisine ve kısmen de İran'a karşı bir fiyat savaşını kışkırtmışlardır.

Yani petrol fiyatları açısından bile Suudiler, istikrar yerine, bir istikrarsızlık kaynağı olmuşlardır. ABD şeyl şirketlerine karşı Suudi fiyat savaşı ABD'de bir milyon kişinin işini tehdit etmektedir. Aynı zamanda Çin, Suudi petrolünün en büyük alıcısı haline gelmiştir.

Şu anda, ABD emperyalizmi dünya enerji fiyatlarının yanı sıra ABD'nin Ortadoğu'daki askeri operasyonlarını sağlama almakta kendisi için önemli olan Suudi Arabistan ile bağlarını kesemez ve kesmeyecektir. Ama iki ülke ilişkilerinin, Suudi Arabistan tarihindeki en zayıf noktada bulunduğu ve iki egemen sınıfın çıkarları arasında genişleyen bir uçurum olduğu aşikârdır.

Ortadoğu'da ABD emperyalizminin krizi açıkça bellidir. Suudiler (ve onların Arap yordakçıları) ABD emperyalizminin kontrolü dışında kendi ordularını kurmaktadırlar.

İsrail ABD yönetimi ile açıkça çelişki halindedir; öyle ki, ABD'nin İran ile müzakerelerini gizlice kaydedip, kayıtları bu yönetimin Cumhuriyetçi düşmanlarına dinletebilecek kadar ileri gitmiştir. Onlar da açıkça Suriye'deki El Kaide ile işbirliği yapmaktadırlar. ABD ve İsrail arasındaki ilişki hiç bu kadar gergin olmamıştı. Netanyahu'nun seçim zaferinden sonra, ABD yönetimi kendisini tebrik etmedi. Aksine, John Kerry seçimlerde Netanyahu'nun söylemlerini eleştiri-

ren bir mektup gönderdi.

Bu arada, İsrail'in ABD yardımına bağımlılığı nispeten azaldı. Geçmişte ABD'nin İsrail'e yardımı, GSYİH'nin yüzde 20-30'u iken, bugün GSYİH'nin yaklaşık yüzde 2'si kadardır. İsrailliler açıkça hemen her gün Amerikalıları aşağılamaktadır edilmiş ve Netanyahu Amerikalılara nispet yapmak için Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile bir araya gelmiştir.

Ayrıca Türkiye de Suriye ve Irak'ta ABD'ye açıkça karşı çıkıp, IŞİD ve El Kaide'yle işbirliği yapmıştır. Aynı zamanda Rusya ile ilişkilerini artırarak, Ukrayna'nın etrafından dolaşıp Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaşan önemli bir doğal gaz boru hattı inşa etmesine izin vermiştir. ABD askeri yardımından en çok yararlanan ikinci ülke olan Mısır, açıkça ABD'ye kafa tutmuş ve mevcut askeri kampanyada önemli bir oyuncu olmuştur.

Çökmekte olan her imparatorlukta olduğu gibi, ABD'nin çözülmesindeki merkezkaç kuvvetlerine öncülük edenler, kendi uydu vasallarıdır. Osmanlı İmparatorluğu'nun sonunda, Mısırlılar, isyan ederek kendi ordularını kurmuşlar ve Osmanlı'nın Avrupa'daki düşmanları ile ikili ilişkiler içine girmişlerdi. Hatta Osmanlı'nın bazı bölgelerini ilhak edecek kadar ileri gitmişlerdi. Osmanlı Sultanı, Mısırlılar ve Arap Yarımada'sındaki Vahabiler ile savaştı, ancak sonunda o imparatorluğun birliğini korumak için onlarla uzlaşmaktan başka bir seçeneği kalmamıştı, fakat artık çok geç kalmıştı. Mısır, İmparatorluktaki genel çürümenin bir yansıması idi; aynı şekilde, Ortadoğu'da ABD'nin müttefiklerinin isyan etmeleri de kapitalizmin krizinin ve dünyadaki uluslar arasında artan istikrarsızlığa öncülük eden ABD emperyalizminin devam eden düşüşünün bir işaretidir.

ABD müttefikleri ile bağlarını hemen kesmeyecektir, fakat aynı zamanda ölümcül düşmanı İran'a da ihtiyacı vardır. Yöneticilerin ayaklarının altındaki toprak kay-

makta ve çelişkiler birikmektedir. Bunların, şu veya bu şekilde çözümlenmesi gerekiyor.

Bazı "akıllı" stratejistler bunu "Yeni Paradigma", "çok-kutuplu Ortadoğu", stratejide bir değişiklik vb.olarak adlandırmaktadırlar. Bu yeni durumu teorileştirmeye ve egemen sınıfın bir tercihi olarak sunmaya çalışıyorlar, fakat bu sadece ABD emperyalizmi ve müttefiklerinin tümüyle yetersiz kaldıklarını gizleyen bir örtüdür. Aslında bugün gerçekleşmekte olan olaylar, her şeyden çok, ABD'nin egemen sınıfının durum üzerindeki kontrolünü tamamen yitirdiğini göstermektedir.

Bu boşlukta, diğer küçük güçlerin boşluğu doldurmaya çalışmaları, krizi derinleştiren ve gerginlikleri artıran bir olgudur.

Orta Doğu'daki yardımcıları için durum farklı değildir. Suudiler, İsrailliler ve Türkler sürekli olarak bir krizi çözmek için, başka krizler çıkaran rejimlerdir. Bu rejimler için en büyük tehdidi kapitalizmin krizi ve Arap devrimiyle radikalleşen kitlelerdir. Bu yüzden her biri

umutsuzca kendi suçlu rejimlerini sürdürmek için kısa vadeli çözümlere arıyor. Egemen sınıfın ana itici gücü budur ve halen Ortadoğu'ya hakim olan tüm barbarlık ve gericiilik bundan kaynaklanmaktadır.

Bununla birlikte, hazırlanmakta olan çok daha önemli bir güç vardır. 2011 yılında başlayan Arap devrimi geçici bir çekilme durumundadır, fakat hiçbir şey çözülmüş değildir. Yoksulluk, işsizlik ve demokrasinin eksikliği artıyor ve egemen sınıf hiçbir zaman kitleler arasında bugünkü kadar zayıf olmamıştı.

Mısır'da Sisi diktatörlüğü son derece zayıftır, sadece kitlelerin yıllarca mücadeleden sonra yorgun ve örgütsüz olmaları sayesinde ayakta durmaktadır. Ancak Mısır devrimi asla açıkça mücadelede yenilmemiştir. Kitleler üç yıl içinde dört hükümeti alaşağı ettiklerini unutmamışlardır. 2014 baharında, bir uyarı olarak El Sisi ilk hükümetini

- Biblawi hükümeti – devirdiler. Er ya da geç, aynı güç, Sisi'yle karşı karşıya gelecektir.

Türkiye'de de toplum tamamen kutuplaşmıştır ve Erdoğan'ın popülaritesi, işsizliğin yükselişi ve Erdoğan'ı ve kafadarlarının günlük yolsuzluk skandallarıyla aşınmış durumdadır.

İran da çok farklı değildir. Genç nesil arasında İslam Cumhuriyeti'nin meşruiyeti son derece düşüktür. İslam Devrimi hiçbir ilerici içeriğe sahip olmayıp, sadece diktatörlük, geri kalmışlık ve çürümenin bir sembolüdür. Perde arkasında kokuşmuşluk ve yolsuzluk mollaların ikiyüzlülükle vaaz ettikleri dindar ideallerden çok uzaktır. Şu anda kitleler, kendilerine, ABD'nin yaptırımlarından bir ölçüde rahatlama getireceği umuduyla görüşmeleri izliyorlar, ama er ya da geç tekrar harekete geçeceklerdir.

Tüm bölgede bir tek istikrarlı rejim bulunmamaktadır ve hatta Suudi Arabistan bile her an devrimci bir patlama ile karşılaşabilir. On yıllardır hüküm sürmesine rağmen kapitalizm, Arap ve Ortadoğulu kitlelerin hiçbir sorununu çözemiştir. Aksine, bugün daha önce hiç görülmemiş bir ölçekte kabilecilik, köktendincilik ve barbarlığın canlandığını görüyoruz.

Bu kargaşalığın ortasında, yıllardır Irak ve Suriye halkları gibi yoksulluk ve yoksunluğa maruz kalmış olan Yemen halkı, asalak egemen sınıfların gözünde sadece piyon olarak görülmektedir. Birçok kültürel hazinelere sahip olan bu gururlu ulus, barbarlık ve kabilecilğe batmaktadır. Kapitalizmin kitlelere sunabileceği en iyi şey, budur.

Arap devrimi bir kez kitlelerin harekete geçmesi halinde tüm gericilerin kolaylıkla bir kenara süpürülebileceğini göstermiştir. Ancak Görev, sadece gerici yöneticileri devirmek değil, onların gerici devletlerini ve bunları doğuran kapitalist sistemi ortadan kaldırmaktır.

Haziran 1970

“... Demir, kömür ve şeker
ve kırmızı bakır
ve mensucat
ve sevda ve zulüm ve hayat
ve bilcümle sanayi
kollarının
ve gökyüzü ve sahra ve
mavi okyanus
ve kederli nehir yollarının,
sürülmüş toprağın ve
şehirlerin bahtı
bir şafak vakti değişmiş
olur,
bir şafak vakti karanlığın
kenarından

Mayıs-Haziran 2013

onlar ağır ellerini toprağa
basıp doğruldukları zaman.
En bilgin aynalara
en renkli şekilleri aksettiren
onlardır.

Asırda onlar yendi, onlar
yenildi.
Çok sözler edildi onlara dair
ve onlar için :

zincirlerinden başka
kaybedecek şeyleri yoktur,
denildi. “

Mayıs-Haziran 2015

